

Svein Blom

Holdninger til innvandrere og innvandring 2011

Rapporter I denne serien publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

© Statistisk sentralbyrå desember 2011 Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.	Standardtegn i tabeller	Symbol
ISBN 978-82-537-8247-8 (trykt)	Tall kan ikke forekomme	.
ISBN 978-82-537-8248-5 (elektronisk)	Oppgave mangler	..
ISSN 0806-2056	Oppgave mangler foreløpig	...
Emne: 00.01.30	Tall kan ikke offentliggjøres	:
Trykk: Statistisk sentralbyrå	Null	-
	Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
	Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
	Foreløpig tall	*
	Brudd i den loddrette serien	—
	Brudd i den vannrette serien	
	Desimaltegn	,

Forord

Rapporten presenterer resultater fra Statistisk sentralbyrås (SSBs) undersøkelse av befolkningens holdninger til innvandrere og innvandring i juli/august 2011. Undersøkelsen gjennomføres årlig på oppdrag fra Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Formålet er å lodde stemningen i befolkningen til forskjellige sider ved landets innvandrings- og flyktningpolitikk og til innvandrere som gruppe. Data til undersøkelsen innhentes gjennom Statistisk sentralbyrås reise- og ferieundersøkelse, tredje kvartal.

Spørsmålene som benyttes har vært stilt årlig siden 2002, opprinnelig i SSBs omnibusundersøkelse (til og med 2004). Et par spørsmål er blitt føyd til underveis. Også i perioden 1993-2000 foretok SSB en årlig kartlegging av holdninger til innvandrere ved hjelp av spørsmål med en noe annen ordlyd enn dem som benyttes nå. For et par av dagens spørsmål lar det seg gjøre å trekke en linje tilbake til 1993.

Resultatene fra kartleggingen ble i perioden 2002-2006 presentert i SSBs serie Notater. Fra og med 2007 ble publiseringen flyttet over i serien Rapporter. Resultatene har også blitt presentert og kommentert i publikasjonen ”*Innvandring og innvandrere*” i serien *Statistiske analyser* (SA 20, 33, 50, 66, 83, 103 og 119) utgitt annet hvert år siden 2000. Det foreligger for øvrig parallellutgaver på engelsk av denne publikasjonen (SA 54, 67, 87, 104 og 122). I de seneste utgavene presenteres også data fra Den europeiske samfunnsundersøkelsen (The European Social Survey) som viser hvor Norge ligger i forhold til andre europeiske nasjoner når det gjelder holdninger til innvandrere.

Temaet ”holdninger til innvandrere” ble i noen grad kartlagt også før SSB innledet sine årlige intervjuundersøkelser i 1993. I 1988 gjennomførte SSB i samarbeid med Norges samfunnsviteskapelige datatjeneste (NSD) en intervjuundersøkelse spesielt innrettet på å kartlegge den norske befolkningens holdninger til innvandrere og innvandring. Undersøkelsen ble gjentatt i 1993. Gudmund Hernes og Knud Knudsen (1990, 1992, 1994) publiserte resultater fra disse tidlige holdningsundersøkelsene. En oppsummering av funnene fant også veien til Samfunnsspeilet (Kolstad 1995).

I 1985 ble et spørsmål om innvandring tatt inn valgundersøkelsen som holdes i etterkant av hvert stortingsvalg. Antall innvandrrelaterte holdningsspørsmål er der senere blitt utvidet (Kiberg, Strømsnes og Vasstrand 1995) og har fulgt valgundersøkelsene siden (Berglund, Reymert og Aardal 2011).

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har finansiert denne rapporten.

Sammendrag

Undersøkelsen av holdninger til innvandrere og innvandring, som ble gjennomført av Statistisk sentralbyrå i juli og august 2011, viser at en større andel enn året før sluttet opp om påstanden ”*Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene*”. Andelen som sa seg helt eller nokså enig i påstanden økte med 4 prosentpoeng, mens andelen som var uenige gikk ned tilsvarende. Endringen er statistisk utsagnskraftig. Det er nå 49 prosent som er uenig i denne påstanden, mens 35 prosent er enige. 14 prosent inntar et mellomstandpunkt idet de svarer ”både og”.

Økningen i andelen som mener at innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene, kan tenkes å ha sammenheng med den senere tids diskusjon om velferdsstatens bærekraft og muligheten for at eksisterende trygdeordninger for enkelte grupper kan gi en inntekt som svekker motivasjonen for å gå ut i lønnet arbeid som lavtlønte. Antydninger om at slike forhold kan forekomme var framme i samfunnsdebatten ved flere anledninger inneværende år og spesielt i diskusjonen som fulgte etter offentliggjøringen av Brochmann-utvalgets utredning Velferd og migrasjon (NOU 2011:7).

Ingen av de øvrige spørsmålene om holdninger til innvandrere og innvandring viste for øvrig noen endring av betydning fra i fjor. Tre av fire synes fortsatt at innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv, og at de beriker det kulturelle livet i Norge. Ni av ti mener at innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn, og sju av ti at arbeidsinnvandring fra land utenom Norden for det meste bidrar positivt til norsk økonomi. Vel en av tre synes innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet, mens halvparten er uenige i dette. Befolkningen deler seg omtrent på midten når det gjelder holdningen til å ta imot flyktninger. 44 prosent synes det bør bli vanskeligere å få opphold, mens 45 prosent synes adgangen til opphold bør være som i dag. Bare 6 prosent synes det bør innføres lettelser.

Midt under datainnsamlingen, fant terrorhandlingene 22. juli sted. Vi undersøker om holdningene som ble kartlagt før og etter terrorhandlingene er systematisk forskjellige. Dette viser seg å være tilfelle. Etter 22. juli er holdningene som blir kartlagt mer positive til innvandrere. Tydeligst kommer det til syne i standpunktet til påstanden ”*Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet*”. Mens 48 prosent av dem som ble intervjuet før terrorhandlingene fant sted 22 juli, var uenig i denne påstanden, økte andelen til 70 prosent etter attentatet. Disse forskjellene er statistisk signifikante

Befolkningens holdninger varierer etter bakgrunnsfaktorer som kjønn, alder, utdanning, bosted osv. Kvinner er i noen sammenhenger mer ”innvandrervennlige” enn menn. De har blant annet mindre mistro til innvandrere når det gjelder bruken av sosiale velferdsordninger. Etter alder er det de eldste (67-79 år) som er de mest skeptiske, mens de to yngste aldersgruppene (16-24 år og 25-44 år) er mest positivt innstilt. Høyere utdanning går også sammen med mer positive holdninger til innvandrere og innvandring. Det største skillet i holdninger går som før mellom utdanning på videregående nivå og utdanning på universitets- og høyskolenivå. Bosatte i de mest tettbygde strøk er gjennomgående mer velvillig innstilt til innvandrere og innvandring enn bosatte andre steder i landet. Skoleelever/studenter og personer i inntektsgivende arbeid er også mer innvandrervennlige enn trygde- eller pensjonsmottakere. Det samme gjelder personer med kontakt til innvandrere sammenliknet med personer uten slik kontakt.

Abstract

The survey on attitudes towards immigrants and immigration conducted by Statistics Norway in July/August 2011 shows that the proportion agreeing strongly or on the whole that *“Most immigrants abuse the social welfare system”* increased by 4 percentage points compared to the same period in 2010. The proportion disagreeing was reduced accordingly. The shift is statistically significant. Nonetheless, 49 percent disagree with the statement, while 35 per cent agree. 14 per cent choose a stand in the middle by answering “either - or”.

The increased proportion thinking that most immigrants abuse the social welfare system, might have some connection with the recent discussion about the sustainability of the welfare state and the possibility that existing welfare schemes in particular cases might enable an income that weakens the motivation of the beneficiary to seek employment in a low pay job. Suggestions that such dilemmas may occur were raised in the discussion at several instances the present year, and especially in the wake of the release of the report on Welfare and Migration by the Governmentally appointed Brochmann committee.

None of the other questions on attitudes towards immigrants and immigration showed any statistically significant change from previous year. Three out of four still hold that *“Most immigrants make an important contribution to the Norwegian working life”* and that they *“enrich the cultural life in Norway”*. Nine out of ten think that *“All immigrants in Norway should have the same job opportunities as Norwegians”*, and seven out of ten agree that *“Labour immigration from non-Nordic countries makes a mainly positive contribution to the Norwegian economy”*. One out of three think that *“Most immigrants represent a source of insecurity in society”*, while every second disagree in this. The population is almost split in two halves regarding the question of receiving refugees. 44 per cent think that it should be more difficult for refugees and asylum seekers to obtain a residence permit in Norway, while 45 per cent think that access to permits should remain the same as today. Only 6 per cent think that it should be made easier.

The terror actions on July 22 took place during the collection of data and allow us to investigate whether the attitudes recorded before and after the violent attacks are systematically different. This prove to be the case. After July 22, the attitudes that are being recorded are more positive towards immigrants. Most strikingly this can be seen in the response to the statement *“Most immigrants represent a source of insecurity in society”*. Whereas 48 per cent of the respondents interviewed before the terror on July 22 disagreed with this statement, the share rose to 70 per cent after the violent attacks.

The population's attitudes to immigrants and immigration vary according to background factors such as gender, age, educational level, place of residence etc. Women have in some respects more positive attitudes than men. They are for instance less inclined to believe that immigrants abuse the social welfare system. With regard to age, the most elderly (67-79 years) are as before the most sceptical, whereas the two youngest age groups (16-24 and 25-44) are the most positively minded. Higher education is also accompanied with increased tolerance for immigrants and immigration. The largest leap in attitudes is found between education at upper secondary level and tertiary level. Residents of the most urban regions are generally more generous towards immigrants and immigration than those residing in other parts of the country. Pupils/students and income earners also expose more positive attitudes towards immigrants and immigration than people living from social security or transfer payments. This is also the case for persons who have contact with immigrants as opposed to persons without this kind of contact.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
1. Innledning	7
2. Data	7
3. Hovedresultater	10
3.1. Spørsmål 1: Seks utsagn om innvandrere	10
3.2. Spørsmål 2: Eget forhold til innvandrere i tre forskjellige "scenarier".	12
3.3. Spørsmål 3: Flyktninger og asylsøkeres adgang til opphold i Norge.	13
3.4. Spørsmål 4: Personlig kontakt med innvandrere.....	13
3.5. Spørsmål 5: Holdning til arbeidsinnvandring.....	16
4. Hvilke endringer fra 2010 er statistisk signifikante?	18
5. Kommentarer til endringene fra 2010 til 2011	21
5.1. Bruk av sosiale velferdsordninger	21
5.2. Andre holdningsundersøkelser.....	22
5.3. Terrorhandlingene 22. juli.....	24
6. Holdninger etter bakgrunnskjenetegn	27
6.1. Kjønn.....	27
6.2. Alder.....	27
6.3. Utdanningsnivå	28
6.4. Bostedsstrøk	28
6.5. Landsdel.....	29
6.6. Økonomisk hovedaktivitet	30
6.7. Antall arenaer for kontakt med innvandrere	30
6.8. Antall innvandrere som omfattes av kontakt.....	31
6.9. Hvor ofte kontakt med innvandrere?	32
6.10. Kvaliteten av kontakten med innvandrere (personlig erfaring)	32
Litteratur	33
Vedlegg A: Spørreskjema	35
Vedlegg B: Toveis tabeller, veide for frafall etter utdanning	38
Vedlegg C: Valgundersøkelsene 2001, 2005 og 2009 om holdninger til innvandrere og innvandring	73
Tabellregister	75

1. Innledning

Rapporten presenterer resultater fra Statistisk sentralbyrås (SSBs) årlige undersøkelse av befolkningens holdninger til innvandrere og innvandring foretatt i tredje kvartal 2011. Undersøkelsen er utført på oppdrag fra Integrerings- og mangfoldsavdelingen i Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Formålet er å lodde stemningen i befolkningen til forskjellige sider ved landets innvandrings- og flyktningspolitikk og til innvandrere som gruppe. Spørsmålssekvensen inngår i Statistisk sentralbyrås reise- og ferieundersøkelse for tredje kvartal. Feltarbeidet for den aktuelle undersøkelsen fant sted i juli og august 2011.

Undersøkelsen gjentar de samme spørsmålene som er blitt stilt siden 2002. For et par av spørsmålene foreligger tidsserier helt tilbake til 1993. Noen nye spørsmål om mengden av kontakt med innvandrere ble innført i 2003 og gjenopptatt i 2007 etter noen års "hvile". Et spørsmål om den økonomiske betydningen av arbeidsinnvandring ble innført i 2009 og stilles for tredje gang i år. Spørsmålet ble aktuelt i forbindelse med økningen i arbeidsinnvandringen etter utvidelsen av EU østover i 2004 og 2007.

Etter visse problemer med datainnsamlingen i fjorårets undersøkelse, i forbindelse med innføringen av et nytt standardisert administrasjonssystem for intervjuundersøkelser, ble løst, har svarprosenten i år økt med nærmere 4 prosentpoeng i forhold til fjoråret. For å kompensere for selektivt frafall etter utdanningsnivå er resultatene som legges fram i årets publikasjonen, likevel veid med en frafallsvekt som retter opp skjevheter i nettoutvalget som skyldes større frafall blant de lavest utdannede.

2. Data

Den gjennomsnittlige intervjutiden for reise- og ferieundersøkelsen i tredje kvartal 2011 var på 13 minutter. Spørsmålene om holdninger til innvandrere utgjorde bare en mindre del av dette.

Datainnsamlingen foregikk i tiden 4. juli til 13. august, det vil si i seks uker. Intervjuene ble gjennomført over telefon med PC-assistanse. Besøksintervju ble ikke benyttet.

I alt ble 2 000 personer i alder 16-79 år (per 31.12.2011) trukket ut for intervju. Blant disse gikk 12 personer til avgang pga. død, flytting til utlandet og opphold på institusjon og tilhører således ikke målpopulasjonen, det vil si dem vi ønsker å intervju. Bruttoutvalget utgjør dermed 1 988 personer. Av dem ble det ikke oppnådd intervju med 845 personer. Dette gir et frafall på 42,5 prosent, hvilket er 3,7 prosentpoeng lavere enn i 2010 (tabell 2.1). Tabellen viser at det er første gang siden undersøkelsen startet opp igjen i 2002 at frafallet har sunket litt i forhold til foregående års undersøkelse. Frafallsprosenten er nå tilbake på nivået rundt år 2008 (litt lavere).

Tabell 2.1. Frafallsprosent etter år, 2002-2011

2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
28,8	30,0	33,3	34,7	34,7	36,0	43,7	44,1	46,2	42,5

Kilde: Omnibusundersøkelsene 2002-2004, reise- og ferieundersøkelsene 2005-2011, tredje kvartal.

Nedgangen i frafallet kan som nevnt ha sammenheng med at de tekniske problemene som gjorde seg gjeldende i fjor i forbindelse med innføringen av det nye standardiserte administrasjonssystemet for intervjuundersøkelser - System for intervjuvirksomheten (SIV) - nå var løst. Det bidro til å korte ned tiden fra intervjupersonene ble informert om undersøkelsen per brev til de ble forsøkt kontaktet av intervjuer. Andelen som intervjuerne ikke kom i kontakt med, ble således redusert med 3 prosentpoeng sammenliknet med i fjor. Det ble også sendt ut flere SMSer til respondenter som ikke besvarte kontaktforsøk på telefon.

Bruttoutvalget på 1 988 personer ble trukket slik at det utgjør et statistisk representativt utvalg av målpopulasjonen. Selv om frafallet er lavere enn året før, er det likevel ikke ubetydelig, og det er derfor relevant å undersøke i hvilken grad de som har latt seg intervjuet (nettutvalget), likner på de opprinnelig uttrukne personene (bruttoutvalget) med hensyn til egenskaper vi har mulighet til å sammenlikne. Er forskjellene store, gir det grunn til uro for at også andre egenskaper, spesielt holdningene, kan være skjevt representert i nettutvalget i forhold til i bruttoutvalget.

Tabell 2.2 Fordeling av kjønn, alder, landsdel og utdanningsnivå (per oktober 2010) i undersøkelsens bruttoutvalg, nettoutvalg og frafall, samt tilsvarende veide fordelinger i nettoutvalget. 2011. Prosent

Kjennemerker	Bruttoutvalg	Nettutvalg	Frafall	Veid nettoutvalg ¹
I alt	100,0 (N=1 988)	100,0 (N=1 143)	100,0 (N=845)	100,0 (N=1 143)
Kjønn				
Mann	50,4	49,3	51,8	49,8
Kvinne	49,6	50,7	48,2	50,2
Alder				
15-24 år	17,5	16,3	19,1	19,1
25-44 år	36,7	33,2	41,4	32,1
45-66 år	35,5	38,9	30,8	37,3
67-79 år	10,4	11,6	8,8	11,5
Landsdel				
Akershus og Oslo	24,0	23,7	24,4	24,3
Hedmark og Oppland	7,7	7,6	7,8	8,7
Østlandet ellers	19,8	19,7	19,9	18,7
Agder og Rogaland	13,6	13,9	13,3	13,9
Vestlandet	17,0	17,3	16,6	16,6
Trøndelag	8,7	8,2	9,3	8,2
Nord-Norge	9,2	9,5	8,8	9,7
Utdanningsnivå				
Grunnskolenivå	26,0	21,3	32,3	26,0
Videregående skolenivå	39,2	41,5	36,2	39,2
Universitets-/høgskolenivå, kort ..	20,7	25,3	14,4	20,7
Universitets-/høgskolenivå, lang .	6,5	8,0	4,5	6,5
Uoppgitt	7,6	3,9	12,5	7,6

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.

Kilde: Reise- og ferieundersøkelsen 2011, tredje kvartal.

Tabell 2.2 viser at fordelingen etter *kjønn* ikke er særlig forskjellig i nettoutvalget sammenliknet med i bruttoutvalget. Ettersom frafallet er noe større blant menn, blir kvinneandelen i nettoutvalget vel 1 prosentpoeng høyere enn i bruttoutvalget. Dette er likevel av liten eller ingen betydning.

Nettutvalgets andel av 25-44-åringer er noe lavere enn bruttoutvalgets (vel 3 prosentpoeng), mens forholdet er omvendt når det gjelder 45-66-åringer. Andelen 45-66-åringer er litt større i nettoutvalget enn i bruttoutvalget (også vel 3 prosentpoeng). Resultatet oppstår fordi frafallet er størst i den nest yngste gruppen. Slik var det også i fjorårets undersøkelse. Dertil kommer at andelen 15-24-åringer er litt lavere (1 prosentpoeng) i nettoutvalget, mens andelen 67-79-åringer er tilsvarende høyere. Omtrent slik var situasjonen for kjennemerket *alder* også i 2009 og 2010.

Fordelingen av nettoutvalget etter *landsdel* er denne gang slående lik fordelingen av bruttoutvalget. Avvikene er maksimalt på 0,5 prosentpoeng (Trøndelag). Det er ingen grunn til å beskjefte seg med så små forskjeller.

De eneste forskjellene det er verdt å bemerke gjelder fordelingen av registrert *utdanning*, i år som tidligere år. Som vi ser er høyere utdanningsnivåer overrepresentert i nettoutvalget. Mens andelen med kort eller lang universitets- eller høgskoleutdanning er 33 prosent i nettoutvalget, er tilsvarende andel 6 prosentpoeng lavere i bruttoutvalget. I tillegg er andelen med utdanning på videregående nivå 2 prosentpoeng høyere i nettoutvalget. I fjor var forskjellen i andelen med høyere utdanning 8 prosentpoeng, dvs. av samme størrelsesorden som i år dersom vi i år også regner med videregående utdanning. Dette kompenseres ved

henholdsvis knapt 5 prosentpoengs lavere andel grunnskoleutdannede og knapt 4 prosentpoengs lavere andel med uoppgitt utdanning i årets nettoutvalg.

Vi vet fra tidligere at høy utdanning går sammen med mer velvilje overfor innvandrere og innvandring. Med overrepresentasjon av høyt utdannede i nettoutvalget vil de målte holdningsindikatorene høyst sannsynlig overdrive velviljen til innvandrere og innvandring i befolkningen. For å unngå denne feilkilden konstrueres en frafallsvekt egnet til å rette opp skjevheten i nettoutvalget når det gjelder fordelingen av utdanningsnivå.

Kolonnen lengt til høyre i tabell 2.2 viser hvordan de enkelte kjennemerkene endrer verdi når frafallsvekten koples inn. Som tilsiktet er den veide fordelingen av utdanningsnivå sammenfallende i netto- og bruttoutvalget, hvilket viser at vekten virker etter hensikten. Etter veiingen er med andre ord de høytutdannede ikke lenger overrepresentert i nettoutvalget.

Etter kjønn justeres mannsandelen ubetydelig opp slik at den nærmer seg kjønnsbalansen i bruttoutvalget. Aldersfordelingen blir imidlertid ikke særlig mer lik fordelingen i bruttoutvalget etter veiingen. Fra å være svakt underrepresentert, blir de yngste nå svakt overrepresentert i nettoutvalget i forhold i bruttoutvalget. Begge de midterste aldersgruppene "krymper" noe etter veiingen, hvilket for den nest yngste gruppens del øker avstanden til fordelingen i bruttoutvalget, mens det for den nest eldste aldersgruppen minsker avstanden til bruttoutvalgets fordeling. Endringene må uansett sies å være små.

Det gjelder også for fordelingen etter landsdel. Andelen bosatt i Hedmark og Oppland øker med om lag 1 prosentpoeng i og med veiingen, mens andelen fra "Østlandet ellers" (dvs. Østfold, Buskerud, Vestfold og Telemark) minsker med 1 prosentpoeng. Øvrige endringer er av mindre omfang. Etter veiingen er nettoutvalget marginalt mer forskjellig fra bruttoutvalget etter landsdel, men forskjellene er likevel ubetydelige.

Alt i alt vil de veide resultatene som presenteres i de følgende kapitler, trolig gi mer korrekte estimater for de reelle fordelingene av holdninger til innvandrere og innvandring i befolkningen i 2011 enn hva de uveide estimatene ville gjøre.

3. Hovedresultater

Hovedresultatene fra undersøkelsen i tredje kvartal 2011 presenteres nedenfor. Alle resultatene fra i år er veid med den omtalte frafallsvekten. Den eksakte ordlyden for alle spørsmålene er gjengitt i vedlegg A bak i rapporten. Her kommenteres også små endringer fra året før selv om de ikke er statistisk signifikante (utsagnskraftige). Hvilke endringer fra 2010 til 2011 som faktisk er signifikante, undersøkes og presenteres i kapittel 4. Merk at tallene fra 2009 og tidligere år i tabell 3.1 - 3.5, ikke er veid med noen frafallsvekt.

3.1. Spørsmål 1: Seks utsagn om innvandrere

Tabell 3.1 viser svarfordelingen for de seks utsagnene som inngår i spørsmål 1. Resultatene fra tidligere år er tatt med for å vise utviklingen over tid. Det siste utsagnet (f) mangler data fra 2002 da det først ble tatt med i undersøkelsen i 2003. Når kommentarene refererer til andelen "enige" eller "uenige", er de to nivåene av "enig" eller "uenig" ("nokså" eller "helt") slått sammen og omtalt under ett. Størrelsen på andelene som oppgis i teksten kan, på grunn av desimalavrunding, avvike +/-1 prosentpoeng fra hva som kan utledes av tallene i tabellen. Dersom endringene i svarfordelingen fra året før består i forskyvninger mellom kategoriene "helt enig" og "nokså enig" eller mellom "nokså uenig" og "helt uenig", kommenteres endringene i hele sin bredde. I tabell 4.1 er alle svarkategorier unntatt "vet ikke" benyttet i beregningen av gjennomsnittene.

Andelen som er enig i at *"Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv"*, sank med 2 prosentpoeng fra i fjor og er nå tilbake på nivået fra 2008: 75 prosent. På begynnelsen av 2000-tallet var andelen nede på 66 prosent. Nedgangen i andelen enige fra i fjor til i år oppveies ved en økning i "både og"-andelen på 3 prosentpoeng. På "uenig"-siden er det ingen endring fra i fjor eller i forfjor. Det er 13 prosent uenige. Svarene viser med andre ord en klar overvekt til dem som er enige i at innvandrere gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.

Andelen som mener at *"Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene"*, økte med 4 prosentpoeng siden 2010. Det er nå 35 prosent som er enige i dette utsagnet. Parallelt med dette går andelen som er uenige i utsagnet, ned med 4 prosentpoeng. Det har altså skjedd en klar forskyving siden i fjor av balansen mellom svarene i mer innvandrerskeptisk retning. Like fullt er de som er uenige i utsagnet, fortsatt i klar overvekt, henholdsvis 49 mot 35 prosent. "Både og"-andelen har økt med 2 prosentpoeng, mens "vet ikke"-andelen har sunket tilsvarende, uten at dette er av betydning. Vi ser også at andelen enige var rundt 40 prosent i årene 2002-2004.

Endringen går i motsatt retning, det vil si mer innvandervennlig, når det gjelder utsagnet *"Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge"*, men forskjellen er mindre. Andelen enige i utsagnet øker med 2 prosentpoeng, og andelen uenige går ned med 1 prosentpoeng sammenliknet med året før. "Vet ikke"-andelen synker med 1 prosentpoeng til 2 prosent. I 2011 er 74 prosent enige i at innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge, mens 15 prosent er uenig. 9 prosent svarer "både og". Svarfordelingen kan minne om svarfordelingen i spørsmålet om innvandreres arbeidsinnsats.

Endringen er liten også når det gjelder utsagnet *"Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet"*. Andelen enige er uendret 36 prosent, mens andelen uenige har sunket 2 prosentpoeng til 52 prosent. Samtidig har andelen som svarer "både og", økt med 3 prosentpoeng, mens "vet ikke"-andelen har sunket med 1 poeng. Svarfordelingen på dette spørsmålet minner om svarfordelingen på spørsmålet om misbruk av velferdsordningene. Selv om både enig- og uenig-standpunktet har oppslutning, er det likevel flest som avviser påstanden om at innvandrere flest er en kilde til utrygghet. Andelen uenige er 16 prosentpoeng større enn andelen enige.

Tabell 3.1. Holdning til seks påstander om innvandrere, 2002-2011. Prosent

År	Alle	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke	Tallet på personer som svarte
(a) "Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv."								
2002	100	18	48	12	14	5	2	1 410
2003	100	21	45	9	18	6	1	1 385
2004	100	21	47	10	15	6	2	1 320
2005	100	24	45	10	13	5	2	1 289
2006	100	26	46	10	12	5	1	1 288
2007	100	31	41	16	8	3	1	1 269
2008	100	33	42	15	7	2	1	1 113
2009	100	26	45	15	9	4	1	1 104
2010 ¹	100	31	47	8	10	3	1	1 056
2011 ¹	100	29	45	11	10	3	1	1 135
(b) "Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene."								
2002	100	14	27	14	30	13	2	1 405
2003	100	14	25	10	33	15	2	1 384
2004	100	13	27	12	31	15	2	1 318
2005	100	12	25	10	30	20	4	1 289
2006	100	12	24	13	33	16	2	1 289
2007	100	11	20	21	27	18	3	1 269
2008	100	8	19	19	32	19	3	1 113
2009	100	9	20	19	34	17	2	1 103
2010 ¹	100	10	21	12	35	19	4	1 052
2011 ¹	100	10	25	14	32	16	2	1 136
(c) "Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge."								
2002	100	24	39	12	14	8	2	1 409
2003	100	31	39	9	13	7	1	1 381
2004	100	27	39	10	14	8	1	1 318
2005	100	36	35	8	11	8	3	1 289
2006	100	31	37	11	13	7	1	1 289
2007	100	32	35	14	11	7	1	1 270
2008	100	33	38	12	10	5	2	1 111
2009	100	32	38	14	10	4	1	1 105
2010 ¹	100	34	38	9	10	5	3	1 055
2011 ¹	100	35	39	9	11	4	2	1 137
(d) "Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet."								
2002	100	17	28	13	25	16	1	1 410
2003	100	17	28	10	28	17	1	1 385
2004	100	14	27	10	31	16	1	1 317
2005	100	13	27	10	26	23	2	1 286
2006	100	14	27	13	28	18	1	1 288
2007	100	11	23	19	27	19	1	1 272
2008	100	12	21	18	29	20	1	1 110
2009	100	10	23	15	33	19	1	1 103
2010 ¹	100	11	25	8	33	21	2	1 054
2011 ¹	100	11	24	11	29	23	1	1 136
(e) "Alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn."								
2002	100	60	26	4	6	4	1	1 410
2003	100	61	22	3	8	4	1	1 384
2004	100	64	23	3	6	4	0	1 319
2005	100	69	21	3	4	3	1	1 287
2006	100	62	24	4	6	4	1	1 288
2007	100	68	22	5	3	2	1	1 272
2008	100	70	20	5	4	2	0	1 113
2009	100	67	22	4	4	2	1	1 104
2010 ¹	100	66	22	3	5	3	1	1 053
2011 ¹	100	67	21	3	5	3	1	1 135
(f) "Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig."								
2003	100	29	25	7	25	14	1	1 381
2004	100	25	27	8	26	13	0	1 318
2005	100	28	26	7	20	18	1	1 286
2006	100	24	25	10	26	14	1	1 288
2007	100	23	22	18	22	15	0	1 273
2008	100	22	24	15	26	14	0	1 110
2009	100	21	26	13	25	13	1	1 103
2010 ¹	100	27	24	8	27	12	2	1 054
2011 ¹	100	25	27	11	23	14	1	1 134

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.
Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2011

Heller ikke når det gjelder utsagnet "Alle innvandrere bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn" er endringen i svarene fra fjorårets undersøkelse annet enn minimale. Dette utsagnet er som vanlig det som har størst oppslutning. I år som i fjor er 88 prosent av befolkningen enig i det. Bare 4 prosent unnlater å ta stilling

ved å velge ”både og” eller ”vet ikke”, også dette uendret fra i fjor. Andelen uenige er 8 prosent, opp 1 prosentpoeng fra i fjor (da de avrundede prosenttallene summerte til 99 prosent).

Til slutt har vi utsagnet ”*Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig*”. Andelen som er enig i dette, er uendret fra i fjor, 51 prosent. Som tabellen viser, er det en forskyvning på et par prosentpoeng fra ”helt enig” til ”nokså enig” i 2011, samtidig som andelen uenige synker med 2 prosentpoeng. Tendensen vi ante konturene av i fjor (økt skepsis til multikultur) og som trolig ville generere større oppslutning om utsagnet, har dermed ikke blitt bekreftet av årets undersøkelse.

3.2. Spørsmål 2: Eget forhold til innvandrere i tre forskjellige "scenarier".

Spørsmål 2 har ordlyden: "*I de følgende spørsmålene forutsetter vi at innvandreren behersker norsk. Ville du synes det var ubehagelig dersom (a) du eller noen i din nærmeste familie fikk en hjemmehjelp som var innvandrer, (b) du fikk en innvandrer som ny nabo, eller (c) du hadde en sønn eller datter som ville gifte seg med en innvandrer?*" Tabell 3.2 gjengir svarfordelingene for 2011 og alle tidligere år.

Tabell 3.2. Svar på tre spørsmål om eget forhold til innvandrere, 2002-2011. Prosent
"Ville du synes det var ubehagelig dersom

År	Alle	Ja	Nei	Vet ikke	Tallet på personer som svarte
(a)..du eller noen i din nærmeste familie fikk en hjemmehjelp som var innvandrer?"					
2002	100	11	88	1	1 410
2003	100	10	89	1	1 385
2004	100	10	90	1	1 319
2005	100	6	93	1	1 288
2006	100	8	91	1	1 286
2007	100	10	89	1	1 274
2008	100	10	90	1	1 109
2009	100	7	92	1	1 104
2010 ¹	100	7	91	2	1 054
2011 ¹	100	7	92	1	1 136
b) "..du fikk en innvandrer som ny nabo?"					
2002	100	8	90	2	1 410
2003	100	9	89	2	1 384
2004	100	9	90	1	1 316
2005	100	6	92	1	1 288
2006	100	7	91	2	1 287
2007	100	8	91	1	1 270
2008	100	6	94	1	1 110
2009	100	6	93	1	1 104
2010 ¹	100	6	92	2	1 053
2011 ¹	100	6	92	2	1 136
(c) "..du hadde en sønn eller datter som ville gifte seg med en innvandrer?"					
2002	100	40	53	7	1 409
2003	100	37	58	6	1 380
2004	100	35	60	5	1 317
2005	100	33	61	7	1 288
2006	100	32	62	6	1 286
2007	100	32	64	4	1 269
2008	100	24	69	6	1 107
2009	100	25	70	5	1 102
2010 ¹	100	26	67	7	1 052
2011 ¹	100	25	70	5	1 132

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2011

Andelen som synes det ville være ubehagelig å ha en *hjemmehjelp* med innvandrerbakgrunn for en selv eller andre i den nærmeste familien, har ligget stille på 7 prosent de tre siste årene. ”Nei”-andelen er på 92 prosent, og 1 prosent svarer ”vet ikke”.

Også det neste spørsmålet – om det ville være ubehagelig å ha en innvandrer som *nabo* – får samme mottakelse i befolkningen i år som i fjor. 6 prosent svarer bekreftende, mens 92 prosent er uenige i utsagnet. 2 prosent svarer ”vet ikke”.

Også i 2008 og 2009 var det 6 prosent som svarte ”ja”, mens ”nei”-andelen var marginalt høyere enn i år.

Andelen som synes det ville være ubehagelig å ha en sønn eller datter som ville gifte seg med en innvandrer, er på 25 prosent. Det er samme andel som i 2009 og 1 prosentpoeng lavere enn i 2010. 70 prosent svarer ”nei” på spørsmålet, og 5 prosent ”vet ikke”. Også dette er som i 2009. Som fastslått tidligere: Motforestillingene mot tverrkulturelle ekteskap er langt mer utbredt i befolkningen enn uviljen mot innvandrere som naboer eller hjemmehjelpere. Det har likevel vært en nedgang på 15 prosentpoeng siden 2002 i andelen som deler dette synet.

3.3. Spørsmål 3: Flyktninger og asylsøkeres adgang til opphold i Norge.

Tabell 3.3 viser hva befolkningen svarer når de blir spurt om det bør bli lettere eller vanskeligere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge ”sammenliknet med i dag”, eller om adgangen til å få opphold bør ”være som i dag”, det vil si uendret.

Tabell 3.3. Holdning til flyktnings adgang til Norge, 2002-2011. Prosent
”Sammenliknet med i dag, bør det bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge, bør det bli vanskeligere, eller bør adgangen til å få opphold være som i dag?”

År	Alle	Lettere	Som i dag	Vanskeligere	Vet ikke	Tallet på personer som svarte
2002	100	5	39	53	2	1 408
2003	100	5	37	56	3	1 381
2004	100	6	44	47	2	1 317
2005	100	9	49	39	4	1 287
2006	100	7	46	45	2	1 288
2007	100	8	50	39	3	1 270
2008	100	7	51	38	4	1 108
2009	100	7	41	49	3	1 101
2010 ¹	100	6	42	46	6	1 052
2011 ¹	100	6	45	44	4	1 135

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2011

Årets svar på spørsmålet viser en oppgang på 3 prosentpoeng i andelen som velger ”status quo”, mens andelen som synes det bør bli vanskeligere å få opphold eller som er i tvil, synker med 2 prosentpoeng hver. Andelen som går inn for lettelsener, er uendret fra i fjor, 6 prosent. Dermed er vi omtrent tilbake til situasjonen slik den var i 2006, da ”status quo”-tilhengerne og de som ønsket å gjøre det vanskeligere å få opphold, var om lag jamsterke, begge med rundt 45 prosent oppslutning. Etter det fikk vi to år med overvekt til ”status quo”-tilhengerne, etterfulgt av to år med overvekt til de som ville gjøre det vanskeligere å få opphold. I 2011 er det 45 prosent som mener adgangen til å få opphold bør være ”som i dag”, mens 44 prosent vil gjøre det vanskeligere. 4 prosent svarer ”vet ikke”.

3.4. Spørsmål 4: Personlig kontakt med innvandrere.

Neste spørsmål har til hensikt å måle omfanget av kontakt mellom majoritetsbefolkningen og innvandrere.¹ I hvilken grad gruppene omgås hverandre sier noe om den sosiale integrasjonen av innvandrere, hvilket er interessant i seg selv. I tillegg viser vedleggstabellene at omfanget av kontakt med innvandrere har betydning for hvilke holdninger den enkelte inntar. Personer med mye kontakt med innvandrere uttrykker gjerne mer liberale eller tolerante holdninger enn personer uten kontakt. Den kausale mekanismen antas å være at kjennskap nyanserer virkelighetsoppfatningen og bryter ned stereotype oppfatninger. Selvfølgelig er det også mulig at årsaksretningen er den motsatte, nemlig at personer som i utgangspunktet har liberale eller innvandrervennlige holdninger, i større grad enn andre personer både ønsker og evner å oppnå kontakt.

¹ Innvandrere inngår selvfølgelig også selv i utvalget, selv om de antas å ha et frafall som er større enn den øvrige befolkningens. Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre framstår trolig i våre data som personer med stor innvandrerkontakt.

Tabell 3.4a. Kontakt med innvandrere som bor i Norge, andel med kontakt. 2002-2011. Prosent

År	Alle	Ja	Nei	Tallet på personer som svarte
Kontakt med innvandrere?				
2002	100	67	33	1 408
2003	100	64	36	1 384
2004	100	67	33	1 318
2005	100	66	34	1 286
2006	100	68	32	1 288
2007	100	70	30	1 274
2008	100	74	26	1 111
2009	100	75	25	1 103
2010 ¹	100	75	24 ²	1 054
2011 ¹	100	76	23	1 137

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.

² Vet ikke³ utgjorde 1 prosent av svarene. Selv om 75 prosent hadde kontakt med innvandrere, var andelen uten kontakt 24 prosent.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2011

Tabell 3.4b. Kontakt med innvandrere som bor i Norge, ulike arenaer, 2002-2011. Prosent

	År	Ja	Nei	Tallet på personer som svarte
Andel med kontakt...				
På jobben	2002	41	59	1 408
	2003	40	60	1 382
	2004	39	61	1 318
	2005	42	58	1 285
	2006	41	59	1 288
	2007	45	55	1 271
	2008	48	52	1 111
	2009	50	50	1 103
	2010 ¹	49	51	1 045
	2011 ¹	49	51	1 134
Blant venner/kjente	2002	27	73	1 408
	2003	29	71	1 382
	2004	29	71	1 318
	2005	28	72	1 285
	2006	31	69	1 288
	2007	32	68	1 271
	2008	32	68	1 111
	2009	37	63	1 103
	2010 ¹	38	62	1 045
	2011 ¹	36	64	1 134
I nabolaget	2002	22	78	1 408
	2003	23	77	1 382
	2004	24	76	1 318
	2005	20	80	1 285
	2006	24	76	1 288
	2007	24	76	1 271
	2008	26	74	1 111
	2009	30	70	1 103
	2010 ¹	29	71	1 045
	2011 ¹	29	71	1 134
I nær familie	2002	9	91	1 408
	2003	9	91	1 382
	2004	9	91	1 318
	2005	9	91	1 285
	2006	10	90	1 288
	2007	11	89	1 271
	2008	13	87	1 111
	2009	14	86	1 103
	2010 ¹	12	88	1 045
	2011 ¹	12	88	1 134
På annen måte	2002	10	90	1 408
	2003	8	92	1 382
	2004	9	91	1 318
	2005	7	93	1 285
	2006	9	91	1 288
	2007	10	90	1 271
	2008	9	91	1 111
	2009	13	87	1 103
	2010 ¹	16	84	1 045
	2011 ¹	14	86	1 134

¹ Verdiene er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2002-2011

Andelen som har kontakt med innvandrere, har krøpet jevnt oppover siden 2002 og er nå oppe i 76 prosent ifølge panel (a). De fem første årene lå andelen på 60-tallet, og i 2007 tangerte den for første gang 70 prosent. Siden da har andelen fortsatt å stige. At andelen øker, henger rimeligvis sammen med at det har blitt flere innvandrere i Norge. I 2002 var det 5,7 prosent innvandrere, mens andelen i 2011 er blitt 10,2 prosent (Statistisk sentralbyrå 2002: tabell 2, 2011a: tabell 1). Formodentlig betyr økningen også at kontaktflaten mellom innvandrere og ikke-innvandrere etter hvert blir bredere.

Det første tilleggsspørsmålet til dem som sier de har kontakt med innvandrere, er ”I hvilke sammenhenger har du kontakt..?”. ”Er det på jobben, i nabolaget, blant venner og kjente, i nær familie eller på annen måte?” Det er anledning til å oppgi flere svar. Panel (b) viser hvordan svarene fordeler seg. I ”nei”-andelen inngår både de som svarte nei på det innledende spørsmålet om kontakt, og de som har kontakt på en annen arena enn den det spørres om. 49 prosent oppgir at de har kontakt på jobben, 36 prosent har kontakt med innvandrere blant venner og kjente, og 29 prosent har kontakt i nabolaget. 12 prosent har kontakt i nær familie, mens 14 prosent har kontakt ”på annen måte”. Andelen med kontakt på jobben, i nabolaget eller i nær familie er uendret fra i fjor, mens andelen som har kontakt med innvandrere blant venner/kjente eller ”på annen måte”, er begge 2 prosentpoeng lavere i år enn i fjor.

Panel (c) viser *antall arenaer* den enkelte har kontakt med innvandrere på. Det bygger på en optelling av antall ”sammenhenger” som er nevnt under foregående spørsmål. 23 prosent er helt uten kontakt. 36 prosent har kontakt på én arena, mens 24 prosent oppgir to. 16 prosent har kontakt med innvandrere på tre eller flere arenaer. Sammenliknet med i fjor har andelen med bare én kontakt økt med 3 prosentpoeng, mens andelen med tre eller flere kontakter har gått ned med 2 prosentpoeng. Andelen uten kontakt har gått ned med 1 prosentpoeng.

Fra og med 2003 stilte vi også spørsmålet ”Hvor mange innvandrere har du kontakt med?”. Fire svaralternativer ble presentert: ”1, 2-4, 5-10 og Flere enn 10”. Panel (d) viser hva respondentene svarte på dette spørsmålet, prosentuert både med og uten dem som ikke hadde kontakt. Holder vi oss til dem som hadde kontakt, er det bare 4 prosent som sier de har kontakt med bare én innvandrer. Omtrent en tredel hver har kontakt med henholdsvis 2-4 og 5-10 innvandrere, og 28 prosent har kontakt med flere enn 10 innvandrere. Dette er omtrent som ved fjorårets undersøkelse.

I 2003 og deretter hvert år fra og med 2007 har vi videre spurt om *hvor ofte* befolkningen *vanligvis* har kontakt med innvandrere (panel e). Svaralternativene er daglig, ukentlig, månedlig og sjeldnere enn månedlig. Sett bort fra dem som ikke har kontakt med innvandrere, er den viktigste endringen fra i fjor at 38 prosent sier de har ukentlig kontakt; en nedgang på 6 prosentpoeng fra 2010. I stedet har andelen med daglig kontakt økt med 3 prosentpoeng og andelen med månedlig eller sjeldnere kontakt med 4 prosentpoeng. Forenklet kan en si at av dem som har kontakt med innvandrere, har åtte av ti ukentlig eller daglig kontakt. Fordelingen mellom daglig og ukentlig kontakt er om lag 50/50.

I det siste tilleggsspørsmålet ber vi respondenten karakterisere *den personlige erfaringen* med kontakten med innvandrere (panel f). ”Er den hovedsakelig positiv, både positiv og negativ eller hovedsakelig negativ?” Tre av fire (76 prosent) finner kontakten ”hovedsakelig positiv”. 23 prosent har en ambivalent oppfatning, og bare 1 prosent synes den er ”hovedsakelig negativ”. Sammenliknet med i fjor er det en ubetydelig økning (2 prosentpoeng) i andelen som synes kontakten er positiv.

3.5. Spørsmål 5: Holdning til arbeidsinnvandring.

Etter hvert som arbeidsinnvandringen til Norge økte utover på 2000-tallet i kjølvannet av EUs utvidelse mot øst og den voksende norske høykonjunkturen, begynte vi å sakne et spørsmål om holdningen til arbeidsinnvandring. Vår primære antakelse var at arbeidsinnvandring ville betraktes mer positivt enn flyktninginnvandring og innvandring generelt ettersom arbeidsinnvandrere ville

generere inntekter for landet nesten fra dag én og i liten grad belaste offentlige budsjetter. Dessverre ble spørsmålet om arbeidsinnvandring ikke stilt sommeren 2008 da høykonjunkturen i Norge var på det høyeste. Det ble imidlertid lansert i 2009 - etter at finanskrisen hadde fått virke i nærmere trekvart år.

Spørsmålet vi ble enige med oppdragsgiver om å stille, hadde følgende ordlyd: ”*Til slutt en påstand om arbeidsinnvandring. Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til den norske økonomien. Er du helt enig i dette, nokså enig, nokså uenig eller helt uenig?*” Da de nordiske landene har hatt felles arbeidsmarked siden 1954, og fordi arbeidsinnvandrere fra Norden knapt oppfattes av befolkningen som innvandrere, avgrenses spørsmålet til arbeidsinnvandring fra land utenom Norden.

Spørsmålet ble stilt til slutt i vår sekvens om holdninger til innvandrere fordi vi ville unngå at det kunne bidra til å endre respondentenes oppfatning av begrepet ”innvandrere” i de øvrige spørsmålene i undersøkelsen (spørsmål 1, 2 og 4). Poenget hadde hele tiden vært at respondentene skulle svare ut fra sine egne assosiasjoner til begrepet innvandrere. For respondenter som likevel bad om en presisering, ble det i 2004 - etter oppfordring fra en av intervjuerne - lagt inn en setning i instruksjonen om at vi primært siktet til ”innvandrere med ikke-vestlig bakgrunn”, senere endret til ”personer med to utenlandsfødte foreldre med landbakgrunn fra Øst-Europa, Asia (inkl. Tyrkia), Afrika og Sør-/Mellom-Amerika”. At dette lille tillegget ble lagt inn i instruksjonen, lot ikke til å endre svarene i noen som helst retning. Et eksplisitt spørsmål om arbeidsinnvandring tidlig i intervjuet, ville imidlertid kunne gjort det.

Spørsmål om arbeidsinnvandring som vi fant fram til, kan likne et kunnskaps-spørsmål, men intensjonen er at det skal si noe om holdningen til innvandring sett i lys av landets behov for utenlandsk arbeidskraft. Svarfordelingen for de tre årene som spørsmålet har blitt stilt, framgår av tabell 3.5.

Tabell 3.5. Holdning til arbeidsinnvandring fra land utenom Norden, 2009-2011. Prosent

År	Alle	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke	Tallet på personer som svarte
”Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til norsk økonomi.”								
2009	100	24	44	17	11	3	2	1 101
2010 ¹	100	26	44	9	12	4	6	1 052
2011 ¹	100	25	45	9	13	4	4	1 133

¹ Verdien er veid slik at nettoutvalgets fordeling etter utdanning er den samme som bruttoutvalgets.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2009-2011

I alt 70 prosent er helt eller nokså enige i påstanden som fremmes, samme andel som i fjor. ”Både og”-andelen er også uendret, 9 prosent. Andelen uenige har økt med 2 prosentpoeng fra 15 til 17 prosent, mens ”vet ikke”-andelen har gått ned med 2 prosentpoeng. Endringen i oppslutningen om utsagnet har vært bemerkelsesverdige liten på de tre årene spørsmålet har vært stilt, selv sammenliknet med 2009 da de økonomiske utsiktene var negativt preget av finanskrisen. Riktignok var andelen som svarte ”både og” i 2009 en del større enn i de to følgende årene, men dette skyldes trolig en typografisk feil som førte til at svarkategorien ”både og” ble gjort kjent for intervjupersonen, mens den ellers ikke leses opp (Blom 2010a:fotnote 1).

Sammenliknet med det andre spørsmålet om arbeid, ”*Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv*”, er andelen enige 5 prosentpoeng lavere på spørsmålet om arbeidsinnvandring. Slik har det også vært tidligere år. Det betyr kanskje at den mer personorienterte problemstillingen om verdien av innvandreres arbeidsinnsats, utløser mer positive følelser enn den mer abstrakte og kjølige samfunnsøkonomiske vurderingen av arbeidsinnvandringens virkning på norsk økonomi.

4. Hvilke endringer fra 2010 er statistisk signifikante?

Dataene som er presentert i tabellene foran, stammer fra intervju med et *utvalg* av befolkningen, ikke befolkningen selv. Etter at de få personene som går til avgang er trukket fra (fordi de er døde, utflyttet eller i institusjon), har vi et bruttoutvalg som forventes å være representativt for befolkningen i alder 16-79 år. Sannsynlighetsregning gjør det mulig å anslå hvor stort intervallet rundt et punktestimert basert på disse dataene må være for at den faktiske verdien i befolkningen med 95 prosents sannsynlighet skal ligge innenfor det anslåtte intervallet. Dette ligger til grunn for statistisk signifikanstesting.

I praksis oppnås aldri intervju med hele bruttoutvalget. Dermed introduseres en ekstra feilkilde ved at personene som lar seg intervjuet (nettoutvalget), ikke nødvendigvis har de samme egenskapene som personene i bruttoutvalget. Dette er særlig alvorlig dersom det er systematiske forskjeller etter kjente størrelser (som kjønn, alder og utdanning) mellom de to gruppene. Vi har for eksempel foran påvist at nettoutvalget er underrepresentert i forhold til bruttoutvalget når det gjelder personer med grunnskole som høyeste utdanningsnivå. Dette er uheldig ettersom folks holdninger til innvandrere og innvandring har vist seg nettopp å variere etter utdanningsnivå. Lavt utdannede personer er mer negative til innvandrere og innvandring enn høyt utdannede (eks. Blom 2010a). Denne feilkilden rettes opp ved at dataene i nettoutvalget veies med en frafallsvekt etter utdanningsnivå før resultatene avleses.

Også i fjorårets undersøkelse var de grunnskoleutdannede underrepresentert i nettoutvalget i forhold til i bruttoutvalget, mens personer med høyere utdanning var overrepresentert (Blom 2010a: tabell 2.2). Også da konstruerte vi en frafallsvekt som rettet opp forskjellen mellom netto- og bruttoutvalget når det gjaldt fordelingen av utdanningsnivå. Når vi nå skal undersøke om holdningene som er målt i årets undersøkelse er statistisk signifikant forskjellig fra fjorårets holdninger, lar vi begge frafallsvektene være virksomme i hvert sitt datasett.

Nå er ikke skjevheter i nettoutvalget i forhold til i bruttoutvalget som nevnt den eneste feilkilden. Det er også mulig at bruttoutvalget ble skjevt trukket i forhold til universet vi ønsker å si noe om, det vil si befolkningen i alder 16-79 år. Skal vi ha tillit til at to målinger i samme undersøkelse eller i to forskjellige undersøkelser er reelt forskjellige, må forskjellen målingene imellom være tilstrekkelig stor og spredningen rundt gjennomsnittene (standardfeilen) tiltrekkelig liten. I motsatt fall kan den målte forskjellen skyldes sjansesvariasjon i tilknytning til trekkingen av utvalget/utvalgene.

I testen som følger er vi opptatt av om holdningene som ble målt det ene året, med tilstrekkelig sannsynlighet er forskjellig fra tilsvarende måling året før. Vi undersøker dette ved å estimere sannsynligheten for at den såkalte nullhypotesen (H_0) er riktig, det vil si at forskjellen mellom gjennomsnittene i de to svarfordelingene i virkeligheten er null. Det benyttes en tosidig t-test til å avgjøre dette. I spørsmål 1 og 5 betraktes svarene som skårer på en 5-punkts skala der *vet ikke* og *vil ikke svare* er satt til uoppgitt. Data ordnes slik at stigende verdier betyr økende "innvandrervennlighet". Det betyr at verdiene som knyttes til svarkategoriene, må kodes om for utsagn a, c og e under spørsmål 1 og det ene utsagnet i spørsmål 5. Spørsmål 3, som har tre verdier, må også kodes om. Signifikanstesten forutsetter at det ikke er noen ekstra skjevhet i overgangen fra brutto- til nettoutvalg for kjennemerkene som skal undersøkes, det vil si for holdningsvariablene.

Signifikanstesten viser sannsynligheten for at gjennomsnittet på den enkelte skala i 2011 i virkeligheten er lik gjennomsnittet på tilsvarende skala i 2010. Er sannsynligheten for dette liten (under 5 prosent), forkastes nullhypotesen om at det ikke er noen reell endring i opinionen, til fordel for alternativhypotesen om at gjennom-

snittene er forskjellige, og at holdningen dermed *har* endret seg fra i fjor til i år. Tabell 4.1 viser gjennomsnittene på skalaene i 2010 og 2011 (\bar{x}_{2010} og \bar{x}_{2011}) og sannsynligheten (p) for at nullhypotesen om ingen endring er korrekt.

Ifølge kolonnen lengst til høyre i tabellen er den observerte forskjellen i befolkningens reaksjon på utsagn 1b, om innvandreres misbruk av de sosiale velferdsordningene, den eneste som er statistisk signifikant. Sannsynligheten for at befolkningen har svart *det samme* i 2011 som året før på dette spørsmålet, er så liten ($p=0,02$) at vi forkaster denne muligheten (H_0) og antar i stedet alternativhypotesen at opinionen er reelt forandret fra 2010 til 2011 når det gjelder synet på innvandreres bruk av velferdsytelser.

Ingen av de øvrige spørsmålene som listes i tabellen, har så store endringene i de målte verdiene i 2011 i forhold til i 2010 at de framstår som statistisk signifikante. Sannsynligheten er relativt stor (24-79 prosent) for at resultatene vi har målt i år, ikke reflekterer reelle endringer fra i fjor i befolkningens holdninger, men skyldes sjansevariasjon i forbindelse med utvalgene som er trukket. Vi kan derfor ikke forkaste H_0 for disse.

Tabell 4.1. Holdning til sju utsagn om innvandrere og innvandringspolitikk, 2010-2011. Gjennomsnitt på skala¹ (\bar{x}) og t-test for om forskjellen mellom holdningene etter intervjuår er statistisk signifikant. Veide verdier.² Standardfeil i parentes

Utsagn	\bar{x}_{2010}	\bar{x}_{2011}	p for $ t $ under H_0 ³
Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv (Spm 1a)	3,93 (0,032)	3,88 (0,031)	0,2627
Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene (Spm 1b)	3,33 (0,040)	3,20 (0,038)	0,0212
Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge (Spm 1c)	3,88 (0,037)	3,91 (0,034)	0,4952
Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet (Spm 1d)	3,29 (0,042)	3,27 (0,041)	0,7940
Alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn (Spm 1e)	4,46 (0,030)	4,45 (0,030)	0,7690
Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig (Spm 1f)	2,72 (0,044)	2,75 (0,042)	0,6040
Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til den norske økonomien. (Spm 5)	3,82 (0,034)	3,78 (0,033)	0,3988
Sammenliknet med i dag, bør det bli lettere for flyktninger å få opphold i Norge, bør det bli vanskeligere, eller bør adgangen til å få opphold være som i dag? (Spm 3)	1,57 (0,019)	1,60 (0,018)	0,2371

¹ Fem-punkts skala for de sju første utsagnene (spm1a-f, spm5) og tre-punkts skala for det åttende (spm3). Svarfordelingene er omkodet slik at høye verdier uttrykker «innvandrervennlig» holdning for samtlige utsagn.

² For begge intervjuårene er verdiene veid slik at nettoutvalgenes fordeling etter utdanning er den samme som de respektive bruttoutvalgenes fordeling.

³ $H_0: \bar{x}_{2011} = \bar{x}_{2010}$

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2010-2011

Spørsmålene om respondenten ville finne det ubehagelig å ha en innvandrer som hjemmehjelp, nabo eller nært familiemedlem (spørsmål 2) har bare to mulige utfall, *ja* og *nei*, når *vet ikke* og *vil ikke svare* settes til uoppgitt. I stedet for å oppfatte svarene som skårer på en skala med bare to verdier og teste om gjennomsnittene er signifikant forskjellige, benyttes en kji-kvadrattest til å undersøke om svarfordelingene er betinget av intervjuår eller ikke. Kji-kvadratet (χ^2) uttrykker størrelsen på avviket mellom de observerte verdiene og de forventede verdiene ved statistisk uavhengighet mellom holdning og intervjuår. Jo større kji-kvadratet er, desto mindre er sannsynligheten for at holdning og intervjuår er statistisk uavhengige størrelser (jf. tabell 4.2).

Tabell 4.2. Svar på tre spørsmål om eget forhold til innvandrere, 2010-2011. Kji-kvadrattest for om forskjellen mellom holdningene etter intervjuår er statistisk signifikant¹ (DF=1). Veide verdier²

Spørsmål:	χ^2	p-verdi
Ville du synes det var ubehagelig dersom...		
..du eller noen i din nærmeste familie fikk en hjemmehjelp som var innvandrer? (Spm 2a)	0,006	0,9369
..du fikk en innvandrer som ny nabo? (Spm 2b)	0,068	0,7940
..du hadde en sønn eller datter som ville gifte seg med en innvandrer? (Spm 2c)	0,4872	0,4852

¹ H₀: Holdningen i 2011 er lik holdningen i 2010.

² For begge intervjuårene er verdiene veid slik at nettoutvalgenes fordeling etter utdanning er den samme som de respektive bruttoutvalgenes fordeling.

Kilde: Holdninger til innvandrere og innvandring 2010-2011

Ifølge tabellen er sannsynligheten høy (fra 49 til 94 prosent) for at holdningene som fanges opp ved disse tre spørsmålene, ikke har endret seg fra 2010 til 2011. Tabell 3.2 viser da også bare minimale endringer i svarfordelingen på disse spørsmålene. Vi beholder derfor nullhypotesen om at holdningen i befolkningen er uendret fra i fjor til i år for disse tre spørsmålene.

5. Kommentarer til endringene fra 2010 til 2011

5.1. Bruk av sosiale velferdsordninger

I foregående kapittel gjennomgikk vi svarfordelingene fra 2011 og sammenliknet dem med tidligere års resultater. Vi testet også om eventuelle endringer fra året før var statistisk utsagnskraftige (signifikante). Bare for ett av spørsmålene var resultatet fra i år signifikant forskjellig fra fjorårets. Det gjaldt utsagnet *"Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene"*. Mens 31 prosent var helt eller nokså enig i dette utsagnet i 2010, hadde andelen enige økt med 4 prosentpoeng til 35 prosent i 2011. Tilsvarende hadde andelen helt eller nokså uenige i utsagnet gått ned fra 53 til 49 prosent fra 2010 til 2011. Det var med andre ord blitt noe økt mistro til innvandreernes bruk av sosiale velferdsytelser.

Skal vi spekulere i hvilke samfunnsendringer som kan ha utløst denne holdningsendringen, er det mest nærliggende å peke på mediedekningen og det offentlige ordskiftet i kjølvannet av offentliggjøringen av Velferds- og migrasjonsutvalgets utredning 10. mai 2011 (det såkalte Brochmann-utvalget). Rapporten på nærmere 400 sider inneholder selvfølgelig et vell av synspunkter, men noen spredte sitater kan illustrere enkelte av perspektivene som ble fremmet i rapporten og som media brakte videre.

"Den såkalte 'velferds-magnethypotesen' innebærer at velferdsmodellen i seg selv kan fungere som en magnet på innvandrere, slik at land som tilbyr omfattende velferdsgoder i større grad tiltrekker seg lavkvalifiserte innvandrere, fordi disse kommer bedre ut enn om de hadde flyttet til land uten disse godene." (NOU 2011:7, s. 59)

"Integrasjon på arbeidsmarkedet innebærer visse kostnader (i form av penger, tid og anstrengelser) for den enkelte, for eksempel knyttet til språkopplæring eller annen kvalifisering. Dersom forskjellen mellom innvandreernes forventede lønnsinntekt og den alternative inntekten som er tilgjengelig gjennom inntektssikringsordningene i velferdssystemet, ikke er tilstrekkelig høy til å veie opp for disse integrasjonskostnadene, vil det være mer økonomisk rasjonelt for vedkommende å avstå fra å jobbe." (Op. cit., s. 59ff.).

"Høye minsteytelse kan svekke insentivene til å ta arbeid, særlig for arbeidstakere med dårlige lønnsutsikter, som gjelder mange arbeidstakere fra land i Asia, Afrika mfl. Videre er de høye minsteytelsene attraktive å eksportere, fordi Norge er et høykostland, og man får mer igjen for pengene i land med lavere levekostnader. Adgangen til eksport kan i seg selv gjøre de sosiale ytelsene mer attraktive, og dermed bidra til et mulig overforbruk." (Op. cit., s. 66).

Som eksempel på hvordan deler av innholdet i utredningen ble formidlet videre til allmennheten i ukene som fulgte etter offentliggjøringen, kan Dagbladets reportasje 26. mai 2011 under vignetten *"Velferdsnorge"* benyttes. Reportasjen ble innledet med følgende overskrift:

"400 millioner europeere kan utrolig enkelt opparbeide seg utstrakte rettigheter i Norge. Bare én dags arbeid gir flott trygd".

I brødteksten som fulgte het det:

"Det frie, europeiske arbeidsmarkedet kan bli ei bombe under den norske velferdsstaten. (-) En polsk arbeider kan jobbe fire uker i Polen, før han drar til Norge. I løpet av den første arbeidsdagen i Norge blir han syk. Polakken har da rett på sykepenger ut fra lønnen han hadde på sykemeldingstidspunktet, som gjør at inntekten han hadde i Norge blir grunnlaget for sykepene. Han kan så dra tilbake til Polen og få utbetalt sykepene der inntil ett år."

Et annet eksempel kan være innlegget av økonomiprofessor Kjetil Storesletten ved UiO på Aftenpostens økonomi-/debattsider dagen etter (27. mai) under overskriften ”*Er innvandring god butikk?*”. Her heter det blant annet med referanse til en rapport fra Frischsenteret som gjengis i Brochmann-utvalgets utredning:

”Kan Norge føre en liberal innvandringspolitikk og samtidig styrke velferdsstaten? Svar: Hvis innvandrerne er høyt utdannede og fra vestlige land: Ja. Hvis innvandrerne er ikke-vestlige og uten utdanning: Nei.”

Temaet om velferdsstatens bærekraft var for øvrig oppe til diskusjon også på begynnelsen av året under NHOs årskonferanse 5. januar 2011. Det overordnede temaet på konferansen var den såkalte ”Velferdsfellen” som de moderne velferdsstatene angivelig risikerer å gå i som følge av utfordringene fra ”eldrebølgen”, ”migrasjonsbølgen” og ”trygdebølgen” (NHO 2010).

Noen få dager senere offentliggjør Frischsenteret sin rapport om utviklingen i sysselsetting og bruk av velferdsmidler blant arbeids- og familieinnvandrere (Bratsberg, Røed og Raaum 2011). Rapporten følger de samme personene over tid fra ankomst til 2007. Hovedfunnet er at deres sysselsetting tenderer til å synke etter en botid i Norge på 10-15 år, samtidig som mottaket av trygdeytelser da begynner å øke. Rapporten ble slått stort opp i media.

En mulig hypotese, som selvfølgelig ikke kan verifiseres, er at endringen i holdningen til utsagnet ”*Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene*” har en eller annen sammenheng med disse debattene som vi her har vist til.

En mulig alternativ hypotese er at det den senere tid har vært tilfeller av trygdesvindler blant innvandrere som har fått omtale i media. Et slikt eksempel er den såkalte drosjesvindelsaken i Oslo som var oppe til behandling i Oslo tingrett i begynnelsen av juni 2011. Selv om saken primært dreier seg om regnskapsjuks, skatteunndragelser og ulovlig utførsel av penger, har det også vært tale om urettmessig utbetaling av sosialhjelp og uføretrygd til personer som har arbeidet svart som sjåfører (Aftenposten 6. juni). Det har også vært fokus på en sak om trygdesvindler i rom-miljøet der en kvinne krevde ytelser for oppdiktede barn, men dette nådde avisspaltene først etter at feltarbeidet var avsluttet.

5.2. Andre holdningsundersøkelser

Noen dager etter at feltarbeidet for vår undersøkelse var innledet, hadde Aftenposten (7. juli) et oppslag på første side med tittelen ”*Én av to vil stoppe innvandringen*”. Inngressen inne i avisen meddeler at ”Stadig flere nordmenn er skeptiske til innvandring. Halvparten vil ikke ha flere innvandrere til Norge. Like mange mener integreringspolitikken har feilet.”

Undersøkelsen som dannet utgangspunktet for artikkelen, var Integrerings- og mangfoldsdirektoratets (IMDi) *Integreringsbarometer 2010*. Avisen refererer oppslutningen om utsagnet ”*Vi bør ikke slippe inn flere innvandrere i Norge*”. Mens 45 prosent gikk god for dette utsagnet i 2005, var andelen som syntes det passet (helt eller ganske godt) økt til 53 prosent i 2010. Svarfordelingen i årene 2005-2010 framgår av tabell 5.1. Sammenliknet med målingen i 2009 var svarfordelingen i 2010 ikke signifikant forskjellig.

Reaksjonen på spørsmålet ble til dels presentert som et eksempel på en generell trend preget av minskende velvilje til innvandrere og innvandring. Det var også i denne konteksten undersøkelsen ble kommentert i NRKs programpost Søndagsavisen påfølgende helg. I første omgang synes trenden som kan leses i tabell 5.1 å stå i opposisjon til hva våre data viser om utviklingen i holdningen til innvandrere og innvandring.

Tabell 5.1. "Hvor godt eller dårlig passer følgende påstand med din oppfatning? Vi bør ikke slippe inn flere innvandrere i Norge", 2005-2010. Prosent

År	Alle	Passer helt	Passer ganske godt	Passer ganske dårlig	Passer ikke i det hele tatt	Ubesvart	Tallet på personer som svarte
2005	100	19	26	36	16	2	1 203
2006	100	20	25	34	19	2	948
2008	100	21	27	34	16	2	1 157
2009	100	24	29	32	15	1	1 331
2010	100	23	30	32	13	2	1 380

Kilde: Integreringsbarometeret, IMDi (2011)

Ved nærmere ettersyn viser det seg imidlertid at tallene i tabell 5.1 og våre data om holdning til mottak av flyktninger og asylsøkere i tabell 3.3 ikke er i vesentlig konflikt. Vi ser da bort fra at tabell 5.1 gjelder innvandrere, mens tabell 3.3 gjelder flyktninger. Vi oppfatter det slik at summen av svarene "passer helt" og "passer ganske godt" i tabell 5.1 med rimelighet kan sammenliknes med andelen som synes det bør bli vanskeligere for flyktninger og asylsøkere å få opphold (tabell 3.3). Vi finner da at andelen som ikke synes det bør slippes inn flere innvandrere i Norge, øker 8 prosentpoeng fra 2005 til 2010, mens andelen som synes det bør bli vanskeligere for flyktninger og asylsøkere å få opphold, øker med 7 prosentpoeng i samme tidsrom. Tallet på tilstrømmingen av asylsøkere til Norge var vesentlig lavere i 2005 enn i 2010 (5 400 mot 10 100), og dette kan ha gjort opinionen mer negativ til å ta imot nye flyktninger eller innvandrere i 2010 enn i 2005. Vi har annetsteds vist at utviklingen i holdningene til mottak av flyktninger kan synes å bevege seg i motfase med tallet på asylsøkere (Blom 2010b).

Ikke bare IMDIs såkalte Integreringsbarometer skapte oppslag i 2011 om mindre velvilje til innvandrere og innvandring. Det gjorde også boken "Det politiske landskap. En studie av stortingsvalget 2009" (Aardal 2011) basert på *Valgundersøkelsen 2009*. Dagsavisen *Vårt Land* hadde en artikkel med overskriften "Nordmenn stadig mer negative til innvandring" (19. august) basert på denne boken. Etter hvert stortingsvalg gjennomføres en intervjuundersøkelse om stemmegivning, politiske preferanser og verdier osv. En handfull av spørsmålene handler også om innvandring. I artikkelen siteres bokens forfatter på at "vi har sett en stor endring i nordmenns syn på innvandring siden 2001".

I vedlegg C refereres de fire spørsmålene om innvandrere/innvandring/ fra valgundersøkelsene som er stilt etter valgene i 2001, 2005 og 2009 og et femte spørsmål som bare er stilt i 2005 og 2009. De fleste er formet som påstander som respondenten skal ta stilling til på samme måte som i våre holdningsspørsmål i tabell 3.1. Et av spørsmålene tilbyr en 11-punkts skala der respondenten bes angi sin mening om innvandringen skal "gjøres lettere" (0) eller "begrenses sterkere enn i dag". Å sammenlikne valgundersøkelsens data fra 2001 med våre data er dessverre ikke mulig ettersom SSB ikke gjennomførte noen undersøkelse om holdninger til innvandrere dette året.

Sammenliknes i stedet valgundersøkelsens data fra 2005 og 2009 finner vi for to av utsagnene bare små og sannsynligvis ikke statistisk signifikante endringer. Det gjelder påstanden at arbeid til nordmenn bør prioriteres i dårlige tider og kravet om at kriminelle innvandrere uten statsborgerskap bør utvises. For det først av disse utsagnene går den lille endringen for øvrig i mer innvandrervennlig retning. I tredje utsagn om innvandring som en alvorlig trussel mot vår egenart går andelen enige opp med 2 prosentpoeng og andelen uenige ned med 4 prosentpoeng siden 2005.

Større endringer kan iakttas fra 2005 til 2009 i reaksjonen på et utsagn om innvandreres rett til sosialhjelp og i spørsmålet om å lette eller begrense adgangen til landet. Andelen som er uenige i at flyktninger og innvandrere uten norsk statsborgerskap skal ha lik rett til sosialhjelp øker med 6 prosentpoeng, og andelen som ønsker sterkere begrensning av innvandreres adgang til landet (skalaverdi 7-10), øker med 9 prosentpoeng. Hvordan står dette til SSBs holdningsdata?

Som nevnt foran beveget også vår holdningsundersøkelse seg i mer restriktiv retning fra 2005 til 2009 når det gjaldt synet på mottak av ”flyktninger og asylsøkere”. Nedgangen i andelen som godtar at ”*Flyktninger og innvandrere bør ha samme rett til sosialhjelp, selv om de ikke er norske statsborgere*” har imidlertid ikke noen motsvarighet i våre data. Utviklingen i dette spørsmålet indikerer en dreining i mindre innvandrervennlig retning i dette anliggendet.

En undersøkelse som imidlertid synes å gi et bilde av langtidstrenden i holdninger til innvandrere og innvandring som er konsistent med SSBs funn på feltet, er undersøkelsen *Norsk Monitor*. Norsk Monitor gjennomføres av Synovate Norge (tidligere MMI, Markeds- og mediainstituttet) hvert annet år, første gang i 1993. Det stilles blant annet spørsmål om mottak av flyktninger, om innvandrere bør leve som nordmenn, om innvandringen innebærer kulturelt mangfold eller trussel mot norsk kultur, om innvandrere utnytter velferdsordningene eller bidrar verdifullt til norsk økonomi og arbeidsliv og om holdningen til muslimske trossamfunn. Utviklingen i svarene på disse spørsmålene har gått i innvandrervennlig retning, ikke minst fra 2005 til 2009 (Hellevik 2008, 2010). En mulig grunn kan være at flere av spørsmålene reiser de samme temaene som i SSBs undersøkelse av holdninger til innvandrere.

5.3. Terrorhandlingene 22. juli

Innsamlingen av data til undersøkelsen foregikk som nevnt i perioden 4. juli til 13. august. Om lag midtveis i perioden ligger datoen 22. juli da bomben mot regjeringsbygget gikk av og massakren på AUF-leiren på Utøya fant sted. Vi spør oss om det kan finnes spor etter disse terrorhandlingene i data. Er holdningene som ble kartlagt etter terrorhandlingene, annerledes enn dem som ble kartlagt før? En grunn til å anta at det kan være slik, er at motivet for attentatet ifølge gjerningsmannen selv var å reversere innvandringen og forvandlingen av det norske samfunn til et multikulturelt samfunn.

I hvilken retning forventer vi at holdningen til innvandrere og innvandring skal endre seg som følge av terrorhandlingene? Hvis innvandrere blir sett som den faktiske ”årsak” til attentatet, som den faktoren som utløste gjerningsmannens gale plan, er det mulig å tenke seg at opinionen vender seg negativt mot innvandrere. En 13-års jente med innvandrerbakgrunn oppfattet situasjonen i noen grad slik i et innlegg på sosiale media der hun reiste spørsmålet om hun (og andre innvandrere) kanskje burde forlate landet for at ikke samfunnet skulle rammes av mulige terrorhandlinger i framtida. Et liknende perspektiv ble formidlet av en lokalpolitiker på Østlandet i et avisinnlegg: ”Bombeattentatet i Oslo og de grusomme handlingene på Utøya ga Norge de første ofrene for den innvandringspolitikk som drives i dag”. Her er det riktignok ikke innvandrerne som gjøres til syndebukker, men politikerne som har latt dem få slå seg ned. I begge tilfeller er det likevel innvandrernes nærvær i samfunnet som oppfattes som den objektive årsak til terroren. Hvis et slikt syn blir utbredt, vil en kunne forvente at holdningene til innvandrere er mer negative til innvandrere etter 22. juli.

Et konkurrerende (og mer plausibelt) scenario er at personer med innvandrer-kritiske eller -fiendtlige holdninger identifiseres med gjerningsmannen og hans tankeverden, slik at ideene de forfekter - både moderate og mer ekstreme - bringes i miskreditt og blir avskydd av det store flertallet i samfunnet. Forventningen som følger av en slik hypotese, er at holdningen til innvandrere vil bli mer positiv i tiden etter attentatet.

Ved Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor, et samarbeid mellom Institutt for samfunnsforskning (ISF) og Rokkansenteret, ble det en måned etter attentatet publisert en studie som nettopp pekte i retning av det sistnevnte scenariet (Wollebæk mfl. 2011). Undersøkelsen benyttet data innsamlet fra et representativt utvalg av internettbrukere i mars/april 2011 og senere i august samme år. Studien viste at tilliten til andre mennesker, særlig dem man ikke kjente fra før eller bare

kjente så vidt, var større i august enn i mars/april. Også tilliten til institusjoner hadde økt, særlig til Regjering og Storting.

Finner vi en liknende tendens i våre data, er det likevel liten grunn til å overvurdere langtidsvirkningen av terrorhandlingen. Kommune- og fylkestingvalget 12. september 2011 gav en pekepinn om det. Et ”mantra” i tiden etter terrorhandlingen og i løpet av valgkampen var at demokratiet måtte styrkes ved høyere valgdeltakelse. Fasit ble at valgdeltakelsen økte med 2,8 prosentpoeng fra 61,7 prosent i 2007 til 64,5 prosent i 2011, en økning, men ikke overveldende stor (Statistisk sentralbyrå 2011c).

Ifølge våre data ble 13 intervjuer foretatt den 22. juli 2011. Av disse ble sju innledet før 16.30, en time etter bombeaksjonen og vel en halvtime før morderen gikk i land på Utøya. Ingen av de to intervjuene som ble innledet mellom 16.00 og 16.30, fant sted i Oslo eller Akershus. Respondentene fra disse intervjuene kan således ikke selv ha opplevd eksplosjonen. De øvrige seks intervjuene denne dagen er kategorisert som gjennomført *etter* attentatet. Nøyaktig hvor skillet mellom ”før” og ”etter” attentatet burde trekkes, kan sikkert diskuteres, men en flytting av et par av intervjuene fra den ene eller andre gruppen, vil uansett ikke endre resultatet med mer enn maksimalt 1 prosentpoeng for dem som ble intervjuet etter attentatet (den minste gruppen).

Todelingen av intervjuene medfører at 17 prosent av intervjuene (191 i tallet) regnes som gjennomført *etter* attentatet. De seks intervjuene som ble innledet mellom 16.30 og 19.40 den 22. og som er gruppert sammen med de øvrige intervjuene etter attentatet, kan ha vært med personer med varierende grad av kjennskap til tragedien idet de ble intervjuet. Første intervju etter fredag 22. juli finner sted mandag 25. juli. På det tidspunkt var attentatmannens identitet og ideologiske grunnlag kjent.

I tabelldelen bak i rapporten (vedlegg B) er svarfordelingene for de enkelte holdningsspørsmålene brutt ned etter hvorvidt intervjuet skjedde før eller etter attentatet 22. juli. De aktuelle tabellene er plassert til slutt i dette vedlegget på de tre siste sidene.

Resultatet er nokså entydig: Holdningene til innvandrere er gjennomgående mer positive i tiden etter attentatet 22. juli. Her skal nevnes de fire mest markante eksemplene på dette. De er alle statistisk signifikante på 0,01-nivå.

På spørsmålet om innvandrernes arbeidsinnsats er nyttig, er andelen enige 12 prosentpoeng høyere etter attentatet enn før. Andelen som er uenige i at innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene, er likeledes 9 prosentpoeng høyere etter 22. juli enn før denne dato.

Andelen som er enige i at innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge, er 9 prosentpoeng høyere etter 22. juli enn før. Størst forskjell i svarene finner vi imidlertid i reaksjonen på utsagnet ”Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet”. Andelen som sier seg uenige, er 48 prosent før 22. juli, og 70 prosent etter, med andre ord 22 prosentpoeng høyere blant dem som ble intervjuet senest. Det sistnevnte utsagnet er for øvrig også det som lettest lar seg assosiere innholdsmessig til tragedien 22. juli.

I de fleste andre utsagnene om holdninger er tendensen den samme, det vil si henimot større velvilje og mindre mistro etter 22. juli, men endringene er ikke store nok til å være statistisk signifikante på 0,05-nivå. Det gjelder ”Alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn”, ”Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig” og ”Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi”.

Vi har for øvrig undersøkt om personene som ble intervjuet før terroren slapp løs 22. juli, er noenlunde like med hensyn til alder, kjønn, utdanning, bosted osv. som dem som ble intervjuet senere. I motsatt fall kan ulikheter i holdningene mellom de to gruppene snarere skyldes at gruppene er ulikt sammensatt etter faktorer som korrelerer med holdningene.

Vi finner at de som ble intervjuet etter attentatet har en noe høyere andel menn og er noe yngre enn de som ble intervjuet før. Etter utdanningsnivå er utvalgene ganske like, og det er heller ingen viktige forskjeller mellom dem med hensyn til landsdel og bostedsstrøk. Andelen i inntektsgivende arbeid er imidlertid 12 prosentpoeng høyere i utvalget som ble intervjuet etter 22. juli, mens andelen med pensjon eller trygd er tilsvarende lavere.

Betydningen av disse forskjellene i en multivariat modell viser at de stort sett ikke underminerer den signifikante effekten av intervjutidspunktet. Et unntak gjelder utsagnet "Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene". Der er effekten av 22. juli i noen av modellene bare statistisk signifikant på rundt 0,07-nivå. Da inngår kjønn, alder, landsdel, utdanningsnivå og tallet på innvandrere i omgangskretsen i modellen.

I spørsmålene om det ville være ubehagelig med en innvandrer som hjemmehjelp eller om en sønn eller datter skulle ville ønske å gifte seg med en innvandrer, er forskjellen i svarfordelingen før/etter attentatet 22. juli ikke stor nok til å være statistisk signifikant. Disse enkle ja/nei-spørsmål fanger opp mindre spredning i holdningene enn skalaene med 5 svaralternativer. Tendensen i svarene går likevel i forventet retning.

Det er heller ikke forskjeller i svarene på noen av spørsmålene om kontakt med innvandrere. Dette er som en skulle vente. Etablerte mønstre for sosial praksis endres selvfølgelig ikke over natta. Synspunkter og holdninger er derimot resultat av mentale prosesser som kan la seg påvirke raskt av store og rystende hendelser.

6. Holdninger etter bakgrunnskjennetegn

Holdningene til innvandrere og innvandring varierer etter demografiske og sosiale kjennetegn i befolkningen. Vi presenterer her de viktigste forskjellene i materialet fra 2011 etter kjønn, alder, utdanningsnivå, bostedsstrøk, landsdel, økonomisk hovedaktivitet, antall arenaer med kontakt til innvandrere, kontakt med antall innvandrere, hyppighet av kontakt og personlig erfaring med kontakten. Tabellene som danner grunnlaget for kommentarene, gjengis i vedlegg B. Omfanget av kontakt med innvandrere kan selvfølgelig også studeres som fenomen som varierer etter kjønn, alder, utdanningsnivå osv., og det gjøres da også. Samme variabel vil slik kunne opptre både som uavhengig og avhengig variabel i samme tabell, men disse tabellene er utelatt.

For å forenkle lesningen av tabellene i vedlegg B er kategoriene "helt (u)enig" og "nokså (u)enig" slått sammen til "(u)enig". Resultatene i tabellene er veid med frafallsvekten som er omtalt foran.

6.1. Kjønn

Forskjellene i holdning til innvandrere og innvandring etter kjønn er vanligvis relativt små, men effekten av kjønn i årets materiale synes å være noe større enn i fjor. Der det foreligger forskjeller, er det primært kvinner som inntar de liberale eller tolerante holdningene. Vi gjenkjenner flere av de samme resultatene fra tidligere år.

I årets undersøkelse er det særlig i synet på bruken av sosiale velferdsordninger, innvandreres kulturelle bidrag, behovet for at innvandrere blir lik nordmenn (assimilering) og holdningen til mottak av flyktninger at kvinner står fram som mer "innvandrervennlige" enn menn. Mens 39 prosent menn tror at innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene, er tilsvarende andel blant kvinner 32 prosent. 72 prosent av mennene og 76 prosent av kvinnene synes innvandrere beriker landets kulturliv. Likeledes synes 55 prosent av mennene og 47 prosent av kvinnene at innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig. Endelig mener bare 3 prosent menn at det bør bli lettere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i Norge, mot 9 prosent kvinner.

6.2. Alder

I fjorårets rapport understreket vi at den nest eldste aldersgruppen (45-66 år) i flere sammenhenger viste seg som minst like liberal eller velvillig overfor innvandrere som de yngste (16-24 år). Denne tendensen framgår ikke like tydelig av årets materiale. Det mest vanlige er fortsatt at en av de to yngste aldersgruppene er mest "innvandrervennlig" innstilt. Vi har for eksempel at 55 prosent av både 16-24-åringene og 25-44-åringene avviser at "Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene", mens bare 34 prosent av de eldste (67-79 år) gjør det samme. Dertil er 30 prosent av de to yngste aldersgruppene enige i at "Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet", mot hele 52 prosent av de eldste.

Den yngste aldersgruppen viser seg som mer liberal enn den nest yngste i synet på om innvandrere bør forsøke å likne nordmenn og om det er ønskelig at eventuelle barn gifter seg med en innvandrer. 43 prosent av de yngste og 39 prosent av de nest yngste er uenige i at "Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig", mot bare 26 prosent av de eldste. Videre er det 11 prosent av de yngste, 25 prosent av de nest yngste (25-44 år) og 50 prosent av de eldste som ville synes det var ubehagelig dersom de hadde en sønn eller datter som ville gifte seg med en innvandrer.

Et gjennomgående trekk ved svarene er at den eldste aldersgruppen er den mest skeptiske til det flerkulturelle samfunnet. Det finnes knapt noe eksempel i vårt materiale som motsier dette. Data viser også at de eldste har minst kontakt med innvandrere. Dette kan på sin side bidra til å forklare noe av deres skepsis. Mens bare 17 prosent av de yngste er uten kontakt med innvandrere, er nesten halvparten (49 prosent) av de eldste i denne situasjonen.

6.3. Utdanningsnivå

Med økende utdanningsnivå øker også tilbøyeligheten til å innta innvandrer-vennlige standpunkter. Dette funnet er gjort i alle våre tidligere intervjuundersøkelser om dette temaet. Som i fjor og forfjor finner vi blant personer med utdanning på videregående nivå, at velviljen er på nivå med eller bare marginalt høyere enn blant personer med utdanning på grunnskolenivå. Noe tilsvarende har vi tidligere også funnet for personer med utdanning på universitets-/høgskolenivå: Forskjellen i holdninger mellom dem med kort og lang høyere utdanning har de siste årene vært liten. I årets undersøkelse er dette ikke uten videre tilfelle. Selv om den største økningen i graden av innvandrervennlig holdning forekommer ved overgangen fra videregående til høyere utdanning, er det med få unntak også en tydelig forskjell i holdningen til innvandrere mellom personer med kort og lang høyere utdanning.

Holdningen til utsagnet ”*Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene*” kan tjene som en illustrasjon til dette. Blant personer med lang universitets-/høgskoleutdanning er 76 prosent uenige i påstanden, mens andelen går ned til 65 prosent blant dem med kort høyere utdanning. På grunnskole- og videregående nivå er 40 prosent uenige i utsagnet. Andelen som er enige i påstanden, er for øvrig 5 prosentpoeng høyere på grunnskolenivå enn på videregående nivå.

Et annet eksempel på betydningen av utdanningsnivå har vi i utsagnet ”*Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi*”. Her er sprangene i svarfordelingen jevnere fordelt mellom utdanningsnivåene - inkludert grunnskole og videregående skole. På grunnskolenivå er 62 prosent enige i utsagnet. Andelen øker til 68 prosent på videregående nivå og til 78 prosent på kort universitets-/høgskolenivå. På langt universitets-/høgskolenivå er 87 prosent enige i utsagnet om betydningen av arbeidsinnvandring.

De forskjellige målene for graden av kontakt med innvandrere varierer også etter utdanningsnivå. Omfanget av kontakt øker med utdanningsnivået. Andelen uten kontakt med innvandrere er likevel like stor på grunnskole- som på videregående nivå (27 prosent). På høyeste utdanningsnivå er andelen uten kontakt det halve av dette (13 prosent).

6.4. Bostedsstrøk

Kjennemerket bostedsstrøk har fem verdier som omfatter spredtbygd strøk og fire nivåer av tettbygdhet. Et strøk regnes som spredtbygd dersom det bor under 200 mennesker der, og avstanden mellom husene er over 50 meter. De mest tettbygde strøkene er områder med 100 000 innbyggere eller flere. De fire største byene i landet hører hjemme i sistnevnte gruppe i tillegg til Fredrikstad/Sarpsborg og Drammen (Statistisk sentralbyrå 2011b). I våre data utgjør bosatte i Akershus og Oslo 55 prosent av alle som bor i de mest tettbygde strøk.

I de fleste holdningsspørsmålene er det bosatte i de mest tettbygde strøk (100 000 innbyggere eller flere) som er mest positivt innstilt til innvandrere. Det varierer imidlertid noe fra spørsmål til spørsmål i hvilke bostedsstrøk holdningen til innvandrere er mest negativ. I noen spørsmål er det i spredtbygde strøk, mens det i andre spørsmål synes å være i områder med lav eller ”middels” grad av tettbygdhet (under 20 000 bosatte). Utsagnet ”*Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene*” illustrerer tendensen til mindre skepsis med økende tettbygdhet. Andelen som sier seg uenig i dette utsagnet øker fra 41 prosent i spredtbygde strøk via 48-49 prosent i de minst tettbygde strøk til 52 og 53 prosent i tettbygde strøk med 20 000 innbyggere eller mer. Vi finner også at andelen uten innvandrerkontakt synker med graden av tettbygd bosetting. I spredtbygde strøk er 36 prosent uten kontakt med innvandrere. I tettbygde strøk med over 100 000 bosatte er denne andelen halvert (18 prosent).

En mindre lineær utvikling finner vi i reaksjonen på utsagnet *"Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv"*. Her er andelen enige stabil rundt 73 prosent for alle grader av spredt/tett bosetting unntatt i de mest tettbygde strøk. Der er andelen enige 5 prosentpoeng høyere. Et liknende mønster foreligger for utsagnet *"Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge"*. Andelen enige er 72 prosent i spredtbygde strøk og i tettbygde strøk under 20 000 bosatte, mens andelen enige i tettbygde strøk med minst 20 000 innbyggere er på 76 prosent.

Som nevnt er holdningen til innvandrere nesten uten unntak mest positiv i de mest tettbygde strøk. Unntaket gjelder spørsmålet om mottak av flyktninger og asylsøkere. Her er holdningen i tettbygde strøk med mer enn 100 000 innbyggere verken mer eller mindre liberal enn i landet som helhet. En mulig slutning er at det er overfor allerede bosatte innvandrere at holdningen i de mest tettbygde strøk er spesielt velvillig, ikke uten videre når det gjelder spørsmålet om mottak av flere nye asylsøkere.

6.5. Landsdel

Det er vanskelig å finne et entydig mønster i holdningene til innvandrere og innvandring etter landsdel. Tidligere pekte Akershus og Oslo seg ut som den del av landet der holdningene var mest positive. I år og de to foregående årene har flere landsdeler "konkurrert" om denne posisjonen. Vi finner likevel at Akershus og Oslo framstår som den mest liberale landsdelen på spørsmålet om det ville være *"ubehagelig dersom du hadde en sønn eller datter som ville gifte seg med en innvandrer"*. Her svarer 78 prosent av de bosatte i Akershus og Oslo "nei", mens gjennomsnittet for hele landet ligger på 70 prosent. Også utsagnet *"Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til den norske økonomien"* har størst tilslutning i Akershus og Oslo. 75 prosent er her enige, mot for eksempel 61 prosent i Hedmark og Oppland og 62 prosent i Nord-Norge.

Når det gjelder spørsmålet om å ta imot flyktninger og asylsøkere, er Akershus og Oslo faktisk en smule mer negative enn andre landsdeler. 48 prosent i Akershus og Oslo svarer at det bør bli vanskeligere for flyktninger og asylsøkere å få opphold i landet, mens 41 prosent er av samme oppfatning i Agder og Rogaland, Trøndelag og Nord-Norge. Landsgjennomsnittet ligger på 44 prosent.

På andre områder framstår Trøndelag og i noen grad også Vestlandet som like mye eller mer innvandervennlige enn Akershus og Oslo. For Trøndelags del ble dette påvist også i fjorårets undersøkelse. Vi finner for eksempel at 84 prosent i Trøndelag er enige i utsagnet *"Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge"* mot 75 prosent i Akershus og Oslo. Vi ser også at 56 prosent på Vestlandet avviser utsagnet *"Innvandrere flest er en kilde til utrygghet"* mot 52 prosent på landsbasis.

Tidligere har vi funnet at Hedmark og Oppland og til dels også Agder og Rogaland er blant de mest innvandrerkritiske landsdelene. Dette finner vi også i årets undersøkelse spesielt for Hedmark og Opplands del; i mindre grad for Agder og Rogaland. I Hedmark og Oppland mener for eksempel 66 prosent at *"Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv"*, mens tilsvarende andel på landsbasis er 75 prosent. Hedmark og Oppland ligger også 10 prosentpoeng lavere enn landsgjennomsnitt når det gjelder oppfatningen at innvandrere beriker landets kultur. Endelig er det også Hedmark og Oppland og Agder og Rogaland som gir mest støtte til utsagnet *"Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet"*.

Andelen som sier de har kontakt med innvandrere på forskjellige måter, er til dels et speilbilde av innvandrerandelen i landsdelen. Jo høyere innvandrerandelen er i landsdelen, desto flere arenaer for møte med innvandrere oppgis. Akershus og Oslo, som har en andel innvandrere² på 22 prosent i 2011 (Statistisk sentralbyrå

² Inkludert norskfødte barn med to innvandrerforeldre. Gjelder begrepet slik det brukes i hele avsnittet.

2011 a), har 28 prosent som møter innvandrere på tre eller flere arenaer. Derne st følger Agder og Rogaland og Østlandet ellers med 12 prosent innvandrere og henholdsvis 18 og 17 prosent som møter innvandrere på tre eller flere arenaer. Derne st kommer Vestlandet med 9 prosent innvandrere og 11 prosent som har kontakt med innvandrere på tre eller flere arenaer. Til sist kommer landsdelene Trøndelag, Hedmark og Oppland og Nord-Norge, alle med 7 prosent innvandrere og 7-8 prosent som har innvandrerkontakt på tre eller flere arenaer.

6.6. Økonomisk hovedaktivitet

Det aktuelle kjennemerke t er satt sammen av svar på intervju spørsmål om arbeidsforhold, studier og mottak av diverse offentlige ytelser (AFP, alderspensjon, etterlatte-/enkepension, uførepensjon, stønad til enslig forsørger, ledighetstrygd og avtjening av verneplikt). Vi opererer med tre kategorier for økonomisk hovedaktivitet: inntektsgivende arbeid, skolegang/studier og mottak av trygd/pensjoner.

Reaksjonen på utsagnet ”Innvandrere fle st er en kilde til utrygghet i samfunne t” illustrerer hvordan holdningene til innvandrere og innvandring varierer etter økonomisk hovedaktivitet. Blant skoleelever og studenter er 24 prosent enige i utsagnet. Blant personer i inntektsgivende arbeid er tilsvarende andel 35 prosent, og blant trygdede og pensjonister er andelen 45 prosent. Større forskjell enda mellom gruppene finner vi i spørsmålet om hvordan det ville oppleves å få en innvandrere som svigersønn eller svigerdatter. Bare 8 prosent av elevene/studentene mener det ville være ubehagelig. Blant yrkesaktive og trygdemottakere/pensjonister er tilsvarende andeler 25 og 35 prosent.

Et av de få unntakene fra dette mønsteret forekommer i synet på arbeidsinnvandring. En større andel av de yrkesaktive slutter opp om utsagnet ”Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi” enn hva som er tilfelle blant elever/studenter. Andelen enige er henholdsvis 74 og 65 prosent. Uvante t er det også at oppslutningen om utsagnet blant trygde- og pensjonsmottakere er omtrent som for elever/studenter.

Bildet er noe uklart om det er eleven/studenten eller inntektstakeren som har mest kontakt med innvandrere. Andelen helt uten kontakt er marginalt mindre blant elevene/studentene, henholdsvis 15 og 19 prosent, mens andelen med kontakt på tre eller flere arenaer er omtrent den samme, ca. 20 prosent. Daglig kontakt er imidlertid mest utbredt blant de yrkesaktive: 39 prosent av dem har daglig kontakt mot 32 prosent blant elever/studenter. Til gjengjeld har studentene mer ukentlig kontakt enn de yrkesaktive.

Hernes og Knudsen (1992) fremsatte i sin tid en hypotese om at pensjonister og trygdemottakere ser seg som konkurrenter til nyankomne innvandrere om knappe sosiale velferdsgoder, mens studenter venter å innta samfunnets øvre posisjoner og er som sådan mindre berørt av innvandrernes nærvær. Dette antas å forklare hvorfor trygde-/pensjonsmottakerne er mer negative til innvandrere enn studenter/skoleelever.

Deler av effekten av kjennemerke t økonomisk hovedaktivitet har sammenheng med aldersforskjeller mellom personene i de tre kategoriene. Det er selvfølgelig klare aldersforskjeller mellom de tre kategoriene av økonomisk hovedaktivitet, og holdningen til innvandrere varierer etter alder.

6.7. Antall arenaer for kontakt med innvandrere

Etter et innledende ja/nei-spørsmål om respondenten har kontakt med innvandrere i Norge, får de som svarer bekreftende, et tilleggsspørsmål om ”i hvilke sammenhenger” de har kontakt. Svaralternativene er ”på jobben”, ”i nabolaget”, blant ”venner og kjente”, ”i nær familie” og ”på annen måte”. Det kan oppgis flere enn

ett svar. Kjennemerket som presenteres nedenfor, er konstruert ved å summere antall svaralternativer som den enkelte oppgir.

Tidligere har vi sett at graden av velvilje til innvandrere og innvandring varierer monotont (det vil si jevnt stigende/synkende) etter tallet på kontaktarenaer. Siste gang vi fant dette omtrent uten unntak, var i 2009. I årets data, som i fjorårets, er dette mindre tydelig. To nabokategorier gir ikke sjelden omtrent samme holdningsfordeling. Det kan for eksempel observeres i reaksjonen på utsagnet *"Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge"*. Personer uten innvandrerkontakt har en andel enige på 61 prosent, mens det omtrent ikke er forskjell på dem som har én kontakt og dem som har to. Deres enig-andel er henholdsvis 78 og 77 prosent. Personer med tre eller flere kontakter har en andel enige på 80 prosent.

Vi finner likevel fortsatt utsagn der svarene fordeler seg monotont etter antall arenaer for kontakt. Det gjelder for eksempel i utsagnet *"Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet"*. Her er andelen uenige 41 prosent blant dem som ikke har noen kontakt med innvandrere, mens uenig-andelen stiger til 52 prosent blant dem som har én arena for kontakt. Med to arenaer for kontakt er andelen uenige 56 prosent, og med tre eller flere arenaer er den 61 prosent.

Selvfølgelig ser vi også at de to andre spørsmålene om kontakt med innvandrere - hvor mange innvandrere en har kontakt med og hvor ofte - varierer etter antall arenaer for kontakt. Jo flere kontaktarenaer, desto større andel har kontakt med flere enn ti innvandrere og desto større er andelen som har daglig kontakt. Vi finner imidlertid ikke at antall kontaktarenaer har noe å si for hvor positivt kontakten oppleves på det personlige planet.

6.8. Antall innvandrere som omfattes av kontakt

Personer som innledningsvis har svart at de har kontakt med innvandrere, blir spurt om *hvor mange* innvandrere hun/han har kontakt med. Svaralternativene er én, to til fire, fem til ti og flere enn ti. Tendensen har vært at holdningen til innvandrere og innvandring blir mer imøtekommende desto flere innvandrere respondenten har kontakt med. Sammenhengen er imidlertid denne gangen bare unntaksvis monoton. Det forekommer for eksempel ikke sjelden at personer med kontakt til mellom fem og ti innvandrere er mer velvillig innstilt enn personer som omgås flere enn ti innvandrere. Eksempler på dette finner vi i oppslutningen om utsagnene *"Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv"* og *"Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge"*. Begge utsagnene har en andel enige på 81 prosent blant personer med kontakt til fem til ti innvandrere. Andelen er noen prosentpoeng lavere blant dem med kontakt med flere enn ti innvandrere.

Et annet brudd på den monotone sammenhengen kan forekomme når vi sammenlikner personer med én innvandrerkontakt med personer helt uten kontakt med innvandrere. Overraskende nok kan det da hende at personer med én innvandrerkontakt framstår som mer skeptiske til innvandrere enn personer uten noen kontakt. For eksempel sier 58 prosent av dem med én kontakt seg enige i at *"Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet"*, mot 45 prosent av dem uten kontakt med innvandrere. Den mest plausible (bort)forklaringen av dette er at anslaget for personer med bare én innvandrerkontakt er spesielt usikkert ettersom tallet på personer i denne kategorien er lavt (bare 39). Med kontakter til flere innvandrere synker oppslutningen om utsagnet til maksimalt en av fire.

Hyppeggheten av kontakt med innvandrere øker også med tallet på innvandrere en har kontakt med. Blant personer med én til fire innvandrerkontakter er daglig kontakt vanlig blant hver fjerde person. Andelen med daglig kontakt øker til 65 prosent for dem som har kontakt med flere enn ti innvandrere. Overraskende nok går andelen som karakteriserer den personlige erfaringen med innvandrere som "hovedsakelig positiv", ned fra 84 til 72 prosent etter hvert som tallet på innvandrere en har kontakt med øker. Det kan tyde på at en del av dem som oppgir

mange innvandrerkontakter, er sammen med innvandrere i en institusjonell ramme der den personlige tilslutningen er innskrenket. Det kan for eksempel være i arbeids- eller undervisningssammenheng.

6.9. Hvor ofte kontakt med innvandrere?

Det neste oppfølgingsspørsmålet til dem som har kontakt med innvandrere, er *hvor ofte* de vanligvis har kontakt. Her har tendensen vært at hyppig kontakt går sammen med mer innvandrervennlige holdninger. Årets data viser også denne tendensen. Sammenhengen synes å opptre mer regelmessig for dette kjennemerket enn for det foregående (antall innvandrerkontakter). Et eksempel er andelen som stiller seg negativ til at en sønn eller datter skulle ønske å gifte seg med en innvandrer. Andelen som inntar denne posisjonen, er 42 prosent blant personer uten innvandrerkontakt og 35 prosent blant personer med innvandrerkontakt "sjeldnere enn månedlig". Med månedlig kontakt går andelen som er negative til en slik allianse ned til 27 prosent og med ukentlig kontakt til 20 prosent. Blant personer med daglig innvandrerkontakt er det bare 16 prosent som synes det ville være ubehagelig med en innvandrer i den nære familien.

Et annet eksempel er holdningen til påstanden "*Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi*". Av befolkningen uten kontakt med innvandrere, svarer 25 prosent at de er uenige i dette. Andelen er 20 prosent blant dem som møter innvandrere sjeldnere enn månedlig. Andelen uenige synker deretter til henholdsvis 17, 14 og 13 prosent blant dem med månedlig, ukentlig eller daglig kontakt.

I noen tilfeller forekommer unntak fra denne monotone sammenhengen. Utsagnet "*Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet*" avvises for eksempel av en større andel av dem som ikke har kontakt med innvandrere, enn av dem som har kontakt med innvandrere sjeldnere enn månedlig. Sistnevnte gruppe omfatter imidlertid få personer (49 personer) hvilket gjør at estimatet for den blir tilsvarende usikkert.

6.10. Kvaliteten av kontakten med innvandrere (personlig erfaring)

I det siste tilleggsspørsmålet bes de som har kontakt med innvandrere, å evaluere sin "personlige erfaring" med kontakten. Svarkategoriene er "hovedsakelig positiv", "både positiv og negativ" og "hovedsakelig negativ". Personer som synes kontakten er "hovedsakelig positiv", er ikke overraskende mer tilbøyelige til å svare "innvandrervennlig" også på de andre holdningsspørsmålene.

De betydelig færre personene som sier kontakten er "både positiv og negativ", har ofte en svarfordeling som minner om svarfordelingen blant dem som ikke har kontakt med innvandrere. Ved flere av utsagnene er svarene fra de ambivalente likevel mer positive på holdningsspørsmålene enn svarene fra dem som er uten innvandrerkontakt.

De meget få som svarer at erfaringen med kontakten er "hovedsakelig negativ", har holdninger som er langt mindre velvillige enn noen av de andre respondentene. Dette går igjen i alle spørsmålene. Det lave antallet som danner grunnlaget for disse resultatene, gjør at de likevel ikke kan tillegges noen særlig vekt.

Reaksjonene på utsagnet "*Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge*" kan stå som et eksempel. Vel 60 prosent av befolkningen uten kontakt med innvandrere er enige i utsagnet. Nesten 70 prosent av dem som har både positive og negative erfaringer med innvandrerkontakt, er også enige i det, mens over 80 prosent er enige hvis de har hovedsakelig positive erfaringer med innvandrere. Blant de meget få med hovedsakelig negative erfaringer er bare 35 prosent enige i at innvandrere flest beriker kulturen i landet.

Litteratur

- Berglund, F., I. S. Reymert og B. Aardal (2011): Valgundersøkelse 2009, Dokumentasjonsrapport, *Notater* 29/2011, Statistisk sentralbyrå.
http://www.ssb.no/emner/00/01/rapp_valg/notat_201129/notat_201129.pdf
- Blom, S. (2010a): *Holdninger til innvandrere og innvandring 2010*, Rapporter 56/2010, Statistisk sentralbyrå.
http://www.ssb.no/emner/00/01/30/rapp_hold_innv/rapp_201056/
- Blom, S. (2010b): Holdninger til innvandrere og innvandring. I K. Henriksen, L. Østby og D. Ellingsen (red.): *Innvandring og innvandrere 2010*, Statistiske analyser 119, Statistisk sentralbyrå.
http://www.ssb.no/emner/02/sa_innvand/sa119/kap6.pdf
- Bratsberg, B., K. Røed og O. Raaum (2011): *Yrkesdeltaking på lang sikt blant ulike innvandrergupper i Norge*, Rapport 1/2011, Stiftelsen Frischsenteret for samfunnsøkonomisk forskning.
http://www.frisch.uio.no/pdf/rapp11_01.pdf
- Hellevik, O. (2008): *Jakten på den norske lykken. Norsk Monitor 1985-2007*, Universitetsforlaget, Oslo.
- Hellevik, O. (2010): Hva sier opinionsmålinger om den norske situasjonen? Upublisert notat fra avslutningskonferanse for IMER-programmet 16. september 2010, Felix konferansesenter, Oslo
- Hernes, G. og K. Knudsen (1990): Svart på hvitt. Norske reaksjoner på flyktninger, asylsøkere og innvandrere, Fafo-rapport nr. 109, Oslo.
- Hernes, G. og K. Knudsen (1992): Norwegians' Attitudes Toward New Immigrants, *Acta Sociologica* Vol. 35, s. 123-139.
- Hernes, G. og K. Knudsen (1994): Klimaskifte? Norske reaksjoner på flyktninger, asylsøkere og innvandrere 1988-1993. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, nr. 3, 1994, Vol. 35, s. 319-343.
- Kiberg, D., K. Strømsnes og E. Vasstrand (1995): *De norske valgundersøkelsene 1977, 1981, 1989 og 1993*, Rapport nr. 105, Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste, Bergen
- Kolstad, A. (1995): Norge for nordmenn? *Samfunnsspeilet* 2/95, Statistisk sentralbyrå.
http://www.ssb.no/histstat/spp/spp_199502.pdf
- NHO (2010): Velferdsfellen. NHOs Årskonferanse 2011, Næringslivets Hovedorganisasjon, desember 2010. <http://www.nho.no/presserom/velferdsfellen-article22759-604.html>
- NOU 2011:7: *Velferd og migrasjon. Den norske modellens framtid*, Norges offentlige utredninger.
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/bld/dok/nouer/2011/nou-2011-07.html?id=642496>
- Statistisk sentralbyrå (2002): Folkemengd. Innvandrere, 1. januar 2002. Fleire innvandrere fra Asia - flest nye fra Irak.
<http://www.ssb.no/emner/02/01/10/innvbef/arkiv/>

Statistisk sentralbyrå (2011a): Innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. 1. januar 2011. Mange nye innvandrere fra Europa. Tabell 1.

<http://www.ssb.no/emner/02/01/10/innvbef/>

Statistisk sentralbyrå (2011b): Befolkningsstatistikk. Befolkning og areal i tettsteder, 1. januar 2011. Tettstedsveksten fortsetter.

<http://www.ssb.no/emner/02/01/10/befnett/>

Statistisk sentralbyrå (2011c): Kommunestyre- og fylkestingsvalget 2011: Økning i valgdeltakelsen.

<http://www.ssb.no/vis/emner/00/01/20/kommvalg/art-2011-11-04-01.html>

Wollebæk, D., B. Enjolras, K. Steen-Johnsen og G. Ødegård (2011): *Hva gjør terroren med oss som sivilsamfunn?* Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor, Oslo/Bergen.

<http://sivilsamfunn.no/Ressurser/Publikasjoner/Notater/2011-002>

Aardal, B. (red.) (2011): *Det politiske landskap. En studie av stortingsvalget 2009*, Cappelen Damm, Oslo.

Aardal, B., H. Valen, R. Karlsen, Ø. Kleven og T.M. Normann (2003): *Valgundersøkelsen 2001, Dokumentasjons- og tabellrapport*, Rapporter 2003/14, Statistisk sentralbyrå.

http://www.ssb.no/emner/00/01/rapp_valg/arkiv/rapp_200314/

Aardal, B., M. Høstmark, B. Lagerstrøm og G. Stavn (2007): *Valgundersøkelsen 2005, Dokumentasjons- og tabellrapport*, Rapporter 2007/31, Statistisk sentralbyrå.

http://www.ssb.no/emner/00/01/rapp_valg/rapp_200731/

Vedlegg A: Spørreskjema

Spørsmål i Reise- og ferieundersøkelsen tredje kvartal 2011

Holdning til innvandrere og innvandring

Innv1a

Nå følger noen spørsmål om innvandring og innvandrere. Først noen påstander. Vil du for hver av de følgende påstandene si om du er helt enig, nokså enig, nokså uenig eller helt uenig? Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.

Helt enig
Nokså enig
BÅDE OG
Nokså uenig
Helt uenig

Innv1b

Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.

Helt enig
Nokså enig
BÅDE OG
Nokså uenig
Helt uenig

Innv1c

Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.

Helt enig
Nokså enig
BÅDE OG
Nokså uenig
Helt uenig

Innv1d

Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.

Helt enig
Nokså enig
BÅDE OG
Nokså uenig
Helt uenig

Innv1e

Alle innvandrere i Norge bør ha samme mulighet til arbeid som nordmenn.

Helt enig
Nokså enig
BÅDE OG
Nokså uenig
Helt uenig

Innv1f

Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig.

Helt enig
Nokså enig
BÅDE OG
Nokså uenig
Helt uenig

Innv2a1

I de følgende spørsmålene forutsetter vi at innvandrerens behersker norsk.

Ville du synes det var ubehagelig hvis du eller noen i din nærmeste familie fikk en hjemmehjelp som var innvandrer?

JA/NEI

Innv2b1

Ville du synes det var ubehagelig dersom du fikk en innvandrer som ny nabo? VI FORUTSETTER AT INNVANDREREN KAN NORSK

JA/NEI

Innv2c1

Ville du synes det var ubehagelig dersom du hadde en sønn eller datter som ville gifte seg med en innvandrer? VI FORUTSETTER AT INNVANDREREN KAN NORSK

JA/NEI

Innv3

Så et spørsmål om flyktningers adgang til Norge. Sammenliknet med i dag, bør det bli lettere for flyktinger og asylsøkere å få opphold i Norge, bør det bli vanskeligere, eller bør adgangen til å få opphold være som i dag?

Lettere

Som i dag

Vanskeligere

Innv4a

Har du selv kontakt med innvandrere som bor i Norge, f.eks. på jobben, i nabolaget, blant venner, familie e.l.?

JA/NEI

Hvis Innv4a=ja (stilles Innv4b-e):

Innv4b

I hvilke sammenhenger har du kontakt med innvandrere som bor i Norge?

Er det ...

FLERE SVAR TILLATT

På jobben

I nabolaget

Venner og kjente

I nær familie

På annen måte

Innv4c

Hvor mange innvandrere har du kontakt med? Er det ...

1

2-4

5-10

Flere enn 10

Innv4d

Hvor ofte har du vanligvis kontakt med innvandrere? Er det ...

Daglig

Ukentlig

Månedlig

Sjeldnere enn månedlig

Innv4e

Hvordan er din personlige erfaring med denne kontakten?

Er den ...

Hovedsakelig positiv

Både positiv og negativ

Hovedsakelig negativ

Innv5

Til slutt en påstand om arbeidsinnvandring.

Arbeidsinnvandring fra land utenom Norden bidrar for det meste positivt til den norske økonomien. Er du helt enig i dette, nokså enig, nokså uenig eller helt uenig?

Helt enig

Nokså enig

BÅDE OG

Nokså uenig

Helt uenig

Vedlegg B: Toveis tabeller, veide for frafall etter utdanning

SSB REISE FERIE 3 2011		Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.					Tallet på personer som svarte
Kjønn	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	74.6	11.4	13.2	0.8	100.0	1135	
....							
Mann	73.0	11.8	14.3	0.8	100.0	561	
Kvinne	76.1	10.9	12.1	0.8	100.0	574	

SSB REISE FERIE 3 2011		Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.					Tallet på personer som svarte
Kjønn	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	35.2	13.9	48.7	2.3	100.0	1136	
....							
Mann	38.9	13.8	45.6	1.7	100.0	562	
Kvinne	31.5	13.9	51.8	2.8	100.0	574	

SSB REISE FERIE 3 2011		Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.					Tallet på personer som svarte
Kjønn	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	73.9	9.2	15.2	1.6	100.0	1137	
....							
Mann	71.9	10.0	16.4	1.7	100.0	562	
Kvinne	76.0	8.4	14.1	1.6	100.0	575	

SSB REISE FERIE 3 2011		Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					Tallet på personer som svarte
Kjønn	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	35.8	11.3	51.7	1.1	100.0	1136	
....							
Mann	38.6	11.0	49.4	1.0	100.0	561	
Kvinne	33.1	11.6	54.0	1.3	100.0	575	

SSB REISE FERIE 3 2011		Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.					Tallet på personer som svarte
Kjønn	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	87.9	3.3	8.1	0.7	100.0	1135	
....							
Mann	88.3	3.4	7.2	1.0	100.0	560	
Kvinne	87.5	3.1	9.0	0.4	100.0	575	

SSB REISE FERIE 3 2011		Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				Tallet på personer som svarte
Kjønn					I alt	
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	51.1	10.7	37.3	1.0	100.0	1134
....						
Mann	55.4	7.9	35.5	1.2	100.0	560
Kvinne	46.9	13.4	39.0	0.7	100.0	574

SSB REISE FERIE 3 2011		Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?			Tallet på personer som svarte
Kjønn				I alt	
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	6.7	92.0	1.3	100.0	1136
....					
Mann	8.0	91.0	1.1	100.0	561
Kvinne	5.4	93.0	1.6	100.0	575

SSB REISE FERIE 3 2011		Ubehagelig med innvandrere som nabo?			Tallet på personer som svarte
Kjønn				I alt	
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	5.7	91.9	2.4	100.0	1136
....					
Mann	6.9	91.6	1.5	100.0	561
Kvinne	4.5	92.2	3.3	100.0	575

SSB REISE FERIE 3 2011		Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?			Tallet på personer som svarte
Kjønn				I alt	
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	25.4	70.0	4.6	100.0	1132
....					
Mann	24.7	71.2	4.0	100.0	559
Kvinne	26.1	68.8	5.1	100.0	573

SSB REISE FERIE 3 2011		Opphold i Norge				Tallet på personer som svarte
Kjønn					I alt	
	Lette-re	Som i dag	Vansk-elige-re	Vet ikke		
Alle	6.0	45.4	44.2	4.4	100.0	1135
....						
Mann	3.2	45.8	47.2	3.7	100.0	561
Kvinne	8.9	45.0	41.1	5.0	100.0	574

SSB REISE FERIE 3 2011 Kjønn	Antall arenaer med kontakt til innvandrere					I alt	Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere			
Alle	23.4	36.2	24.2	16.3	100.0	1134	
....							
Mann	22.8	36.0	24.6	16.6	100.0	562	
Kvinne	24.0	36.4	23.8	15.9	100.0	572	

SSB REISE FERIE 3 2011 Kjønn	Kontakt med hvor mange innvandrere?							I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke kontakt	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke			
Alle	23.4	3.3	24.8	26.1	21.5	0.9	100.0	1133	
....									
Mann	22.8	3.4	24.3	25.0	23.1	1.4	100.0	562	
Kvinne	24.0	3.2	25.2	27.2	19.8	0.5	100.0	571	

SSB REISE FERIE 3 2011 Kjønn	Hvor ofte kontakt med innvandrere?							I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke kontakt	Sjeldnere enn månedlig	Månedlig	Ukentlig	Daglig				
Alle	23.4	4.4	11.3	29.4	31.5	100.0	1132		
....									
Mann	22.9	4.0	9.5	32.4	31.1	100.0	560		
Kvinne	24.0	4.7	13.1	26.4	31.8	100.0	572		

SSB REISE FERIE 3 2011 Kjønn	Personlig erfaring med innvandrerkontakt					I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke kontakt	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv			
Alle	23.4	0.7	17.7	58.2	100.0	1132	
....							
Mann	22.9	0.8	16.9	59.4	100.0	561	
Kvinne	24.0	0.7	18.4	56.9	100.0	571	

SSB REISE FERIE 3 2011 Kjønn	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	69.7	9.1	16.7	4.5	100.0	1133
....						
Mann	69.0	8.2	19.0	3.7	100.0	560
Kvinne	70.4	9.9	14.4	5.3	100.0	573

SSB REISE FERIE 3 2011		Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.					Tallet på personer som svarte
Alder	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	74.6	11.4	13.2	0.8	100.0		1135
....							
16-24 år	75.6	9.7	13.7	0.9	100.0		186
25-44 år	76.9	9.4	13.3	0.5	100.0		377
45-66 år	75.7	11.0	12.6	0.7	100.0		440
67-79 år	62.7	21.0	14.3	2.1	100.0		132
SSB REISE FERIE 3 2011		Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.					Tallet på personer som svarte
Alder	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	35.2	13.9	48.7	2.3	100.0		1136
....							
16-24 år	31.8	9.2	55.4	3.6	100.0		186
25-44 år	31.8	10.9	55.5	1.8	100.0		377
45-66 år	36.3	18.6	43.8	1.3	100.0		441
67-79 år	46.7	14.7	34.4	4.2	100.0		132
SSB REISE FERIE 3 2011		Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.					Tallet på personer som svarte
Alder	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	73.9	9.2	15.2	1.6	100.0		1137
....							
16-24 år	77.6	6.9	14.2	1.3	100.0		186
25-44 år	77.7	8.3	13.5	0.5	100.0		376
45-66 år	73.0	11.2	14.2	1.6	100.0		443
67-79 år	60.2	9.0	25.2	5.6	100.0		132
SSB REISE FERIE 3 2011		Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					Tallet på personer som svarte
Alder	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	35.8	11.3	51.7	1.1	100.0		1136
....							
16-24 år	30.5	9.5	58.7	1.3	100.0		186
25-44 år	30.4	10.9	58.2	0.5	100.0		375
45-66 år	38.4	11.9	48.6	1.1	100.0		442
67-79 år	51.6	13.4	32.2	2.8	100.0		133
SSB REISE FERIE 3 2011		Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.					Tallet på personer som svarte
Alder	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	87.9	3.3	8.1	0.7	100.0		1135
....							
16-24 år	88.5	2.9	7.7	0.9	100.0		186
25-44 år	88.4	2.0	9.6	.	100.0		375
45-66 år	89.8	3.4	5.8	1.0	100.0		441
67-79 år	79.7	6.9	11.9	1.4	100.0		133

SSB REISE FERIE 3 2011		Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig					Tallet på personer som svarte
Alder	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle	51.1	10.7	37.3	1.0	100.0		1134
....							
16-24 år	44.8	10.9	42.6	1.8	100.0		186
25-44 år	48.0	12.8	39.0	0.2	100.0		375
45-66 år	53.9	8.7	36.4	1.0	100.0		441
67-79 år	61.5	10.8	26.2	1.5	100.0		132

SSB REISE FERIE 3 2011		Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?				Tallet på personer som svarte
Alder	Ja	Nei	Vet ikke	I alt		
Alle	6.7	92.0	1.3	100.0		1136
....						
16-24 år	5.0	93.7	1.3	100.0		186
25-44 år	4.7	94.2	1.1	100.0		375
45-66 år	7.1	91.3	1.5	100.0		442
67-79 år	13.2	85.2	1.6	100.0		133

SSB REISE FERIE 3 2011		Ubehagelig med innvandrere som nabo?				Tallet på personer som svarte
Alder	Ja	Nei	Vet ikke	I alt		
Alle	5.7	91.9	2.4	100.0		1136
....						
16-24 år	4.0	95.1	0.9	100.0		186
25-44 år	5.2	92.9	1.8	100.0		375
45-66 år	6.2	90.9	2.9	100.0		442
67-79 år	8.4	86.6	5.0	100.0		133

SSB REISE FERIE 3 2011		Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?				Tallet på personer som svarte
Alder	Ja	Nei	Vet ikke	I alt		
Alle	25.4	70.0	4.6	100.0		1132
....						
16-24 år	10.5	86.0	3.5	100.0		186
25-44 år	24.8	70.9	4.3	100.0		375
45-66 år	26.2	68.9	4.9	100.0		439
67-79 år	49.7	44.2	6.1	100.0		132

SSB REISE FERIE 3 2011		Opphold i Norge					Tallet på personer som svarte
Alder	Lette-re	Som i dag	Vansk-elige-re	Vet ikke	I alt		
Alle	6.0	45.4	44.2	4.4	100.0		1135
....							
16-24 år	8.2	43.1	41.6	7.1	100.0		186
25-44 år	5.6	44.1	46.5	3.8	100.0		375
45-66 år	5.2	49.2	42.9	2.7	100.0		442
67-79 år	6.6	40.6	45.9	7.0	100.0		132

SSB REISE FERIE 3 2011		Antall arenaer med kontakt til innvandrere					Tallet på personer som svarte
Alder	Ingen	En	To	Tre eller flere	I alt		
Alle	23.4	36.2	24.2	16.3	100.0	1134	
....							
16-24 år	16.6	35.4	26.4	21.6	100.0	186	
25-44 år	17.4	34.4	27.3	20.9	100.0	376	
45-66 år	24.3	37.3	24.9	13.4	100.0	440	
67-79 år	48.7	38.5	9.1	3.8	100.0	132	

SSB REISE FERIE 3 2011		Kontakt med hvor mange innvandrere?						Tallet på personer som svarte
Alder	Har ikke kontakt	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke	I alt	
Alle	23.4	3.3	24.8	26.1	21.5	0.9	100.0	1133
....								
16-24 år	16.6	2.5	26.2	29.5	23.4	1.7	100.0	186
25-44 år	17.4	3.4	27.4	27.0	24.6	0.2	100.0	376
45-66 år	24.4	3.4	22.7	26.7	21.7	1.1	100.0	439
67-79 år	48.7	4.2	21.4	16.0	8.9	0.9	100.0	132

SSB REISE FERIE 3 2011		Hvor ofte kontakt med innvandrere?						Tallet på personer som svarte
Alder	Har ikke kontakt	Sjeldnere enn månedlig	Månedlig	Ukentlig	Daglig	I alt		
Alle	23.4	4.4	11.3	29.4	31.5	100.0	1132	
....								
16-24 år	16.6	4.0	12.1	36.2	31.2	100.0	186	
25-44 år	17.4	2.8	12.7	29.2	37.9	100.0	376	
45-66 år	24.4	4.4	9.9	29.0	32.3	100.0	439	
67-79 år	49.0	9.2	10.8	20.0	10.9	100.0	131	

SSB REISE FERIE 3 2011		Personlig erfaring med innvandrerkontakt				Tallet på personer som svarte
Alder	Har ikke kontakt	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv	I alt	
Alle	23.4	0.7	17.7	58.2	100.0	1132
....						
16-24 år	16.6	1.4	16.3	65.7	100.0	186
25-44 år	17.4	0.2	20.3	62.1	100.0	376
45-66 år	24.5	0.9	19.6	55.1	100.0	438
67-79 år	48.7	0.6	6.4	44.3	100.0	132

SSB REISE FERIE 3 2011		Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				Tallet på personer som svarte
Alder	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	69.7	9.1	16.7	4.5	100.0	1133
....						
16-24 år	67.5	10.5	14.5	7.5	100.0	186
25-44 år	72.5	8.3	14.9	4.3	100.0	375
45-66 år	71.2	8.0	17.7	3.2	100.0	441
67-79 år	60.8	12.5	22.3	4.3	100.0	131

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Utdanning	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	74.7	12.0	12.7	0.7	100.0	1090
....						
Grunnskolenivå	72.8	13.6	13.2	0.4	100.0	243
Videregående skolenivå	72.1	12.4	14.5	1.1	100.0	469
Universitets- /høgskolenivå, kort	78.0	11.5	9.8	0.7	100.0	286
Universitets- /høgskolenivå, lang	87.0	4.3	8.7	.	100.0	92
SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Utdanning	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	35.5	14.7	48.1	1.7	100.0	1091
....						
Grunnskolenivå	46.5	12.3	40.3	0.8	100.0	243
Videregående skolenivå	41.1	16.8	39.6	2.6	100.0	470
Universitets- /høgskolenivå, kort	18.5	14.3	65.4	1.7	100.0	286
Universitets- /høgskolenivå, lang	12.0	12.0	76.1	.	100.0	92
SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Utdanning	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	73.2	9.9	15.2	1.6	100.0	1092
....						
Grunnskolenivå	68.7	12.3	17.3	1.6	100.0	243
Videregående skolenivå	71.0	9.6	17.3	2.1	100.0	469
Universitets- /høgskolenivå, kort	79.5	8.7	10.8	1.0	100.0	288
Universitets- /høgskolenivå, lang	84.8	6.5	8.7	.	100.0	92
SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Utdanning	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	36.0	11.3	51.8	0.9	100.0	1091
....						
Grunnskolenivå	42.8	11.5	45.3	0.4	100.0	243
Videregående skolenivå	38.7	13.0	47.2	1.1	100.0	470
Universitets- /høgskolenivå, kort	28.9	9.8	60.6	0.7	100.0	287
Universitets- /høgskolenivå, lang	15.4	5.5	76.9	2.2	100.0	91

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Utdanning	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	88.4	3.3	7.7	0.6	100.0	1090
....						
Grunnskolenivå	84.4	2.9	11.9	0.8	100.0	243
Videregående skolenivå	87.6	4.7	7.0	0.6	100.0	469
Universitets- /høgskolenivå, kort	94.1	1.0	4.9	.	100.0	287
Universitets- /høgskolenivå, lang	91.2	4.4	3.3	1.1	100.0	91

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Utdanning	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	51.1	10.6	37.6	0.7	100.0	1089
....						
Grunnskolenivå	58.8	9.1	31.3	0.8	100.0	243
Videregående skolenivå	55.8	11.3	32.1	0.9	100.0	468
Universitets- /høgskolenivå, kort	39.0	11.1	49.5	0.3	100.0	287
Universitets- /høgskolenivå, lang	30.8	11.0	58.2	.	100.0	91

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Utdanning	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	7.0	92.1	0.9	100.0	1091
....					
Grunnskolenivå	10.7	87.7	1.6	100.0	243
Videregående skolenivå	8.5	90.6	0.9	100.0	470
Universitets- /høgskolenivå, kort	1.4	98.6	.	100.0	287
Universitets- /høgskolenivå, lang	1.1	97.8	1.1	100.0	91

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Utdanning	Ubehagelig med innvandrere som nabo?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	5.4	92.5	2.1	100.0	1091
....					
Grunnskolenivå	6.2	91.8	2.1	100.0	243
Videregående skolenivå	6.2	91.3	2.6	100.0	470
Universitets- /høgskolenivå, kort	4.2	94.8	1.0	100.0	287
Universitets- /høgskolenivå, lang	2.2	95.6	2.2	100.0	91

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Utdanning	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
	Alle	26.0	69.7	4.2		
....						
Grunnskolenivå	28.5	68.2	3.3	100.0	242	
Videregående skolenivå	27.4	68.4	4.3	100.0	468	
Universitets- /høgskolenivå, kort	23.4	71.0	5.6	100.0	286	
Universitets- /høgskolenivå, lang	16.5	80.2	3.3	100.0	91	

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Utdanning	Opphold i Norge				I alt	Tallet på personer som svarte
	Lette- re	Som i dag	Vansk- elige- re	Vet ikke		
	Alle	5.4	46.8	44.0		
....						
Grunnskolenivå	5.8	36.2	54.3	3.7	100.0	243
Videregående skolenivå	2.8	45.2	47.3	4.7	100.0	469
Universitets- /høgskolenivå, kort	7.3	56.4	33.4	2.8	100.0	287
Universitets- /høgskolenivå, lang	14.3	68.1	15.4	2.2	100.0	91

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Utdanning	Antall arenaer med kontakt til innvandrere				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere		
	Alle	24.2	37.0	23.6		
....						
Grunnskolenivå	27.3	36.8	22.3	13.6	100.0	242
Videregående skolenivå	27.1	36.5	22.6	13.7	100.0	468
Universitets- /høgskolenivå, kort	18.5	36.2	27.2	18.1	100.0	287
Universitets- /høgskolenivå, lang	13.0	42.4	22.8	21.7	100.0	92

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Utdanning	Kontakt med hvor mange innvandrere?							I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke konta- kt	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke			
	Alle	24.3	3.6	25.1	26.2	19.9	0.8		
....									
Grunnskolenivå	27.4	3.3	21.6	26.6	20.3	0.8	100.0	241	
Videregående skolenivå	27.1	4.5	26.3	23.7	17.7	0.6	100.0	468	
Universitets- /høgskolenivå, kort	18.5	2.8	26.5	27.5	23.7	1.0	100.0	287	
Universitets- /høgskolenivå, lang	13.0	2.2	28.3	35.9	19.6	1.1	100.0	92	

SSB REISE FERIE 3 2011		Hvor ofte kontakt med innvandrere?						Tallet på personer som svarte
Utdanning	Har ikke kontakt	Sjeldnere enn månedlig	Månedlig	Ukentlig	Daglig	I alt		
Alle	24.3	4.5	11.9	29.1	30.2	100.0	1087	
....								
Grunnskolenivå	27.3	5.8	13.6	28.1	25.2	100.0	242	
Videregående skolenivå	27.3	4.3	10.9	28.3	29.2	100.0	466	
Universitets-/høgskolenivå, kort	18.5	2.1	12.2	31.4	35.9	100.0	287	
Universitets-/høgskolenivå, lang	13.0	8.7	9.8	30.4	38.0	100.0	92	

SSB REISE FERIE 3 2011		Personlig erfaring med innvandrerkontakt				Tallet på personer som svarte
Utdanning	Har ikke kontakt	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv	I alt	
Alle	24.3	0.6	16.9	58.2	100.0	1087
....						
Grunnskolenivå	27.4	0.4	13.3	58.9	100.0	241
Videregående skolenivå	27.1	0.6	18.4	53.8	100.0	468
Universitets-/høgskolenivå, kort	18.5	0.7	19.2	61.5	100.0	286
Universitets-/høgskolenivå, lang	13.0	1.1	15.2	70.7	100.0	92

SSB REISE FERIE 3 2011		Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				Tallet på personer som svarte
Utdanning	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	70.0	9.3	17.0	3.8	100.0	1088
....						
Grunnskolenivå	62.4	13.6	20.2	3.7	100.0	242
Videregående skolenivå	67.8	9.0	18.1	5.1	100.0	469
Universitets-/høgskolenivå, kort	78.3	7.0	12.6	2.1	100.0	286
Universitets-/høgskolenivå, lang	86.8	1.1	11.0	1.1	100.0	91

SSB REISE FERIE 3 2011		Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.				Tallet på personer som svarte
Bostedsstrøk	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt	
Alle	74.4	11.2	13.6	0.9	100.0	1107
....						
Spredtbygde strøk	73.5	10.3	14.5	1.7	100.0	223
Tettb.strøk under 2000 bosatte	72.0	11.0	17.0	.	100.0	68
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	73.0	10.5	16.1	0.4	100.0	271
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	73.0	12.8	13.0	1.1	100.0	274
Tettb.strøk 100 000-bosatte	78.4	11.0	9.9	0.7	100.0	271

SSB REISE FERIE 3 2011 Bostedsstrøk	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	35.1	14.0	48.9	2.0	100.0	1108
....						
Spredtbygde strøk	40.7	15.3	40.6	3.5	100.0	223
Tettb.strøk under 2000 bosatte	40.2	10.9	47.5	1.3	100.0	68
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	37.2	12.4	49.0	1.4	100.0	271
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	31.6	14.8	51.6	2.0	100.0	274
Tettb.strøk 100 000-bosatte	30.5	14.4	53.4	1.7	100.0	272
SSB REISE FERIE 3 2011 Bostedsstrøk	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	73.9	9.2	15.4	1.5	100.0	1109
....						
Spredtbygde strøk	71.9	9.5	16.5	2.1	100.0	225
Tettb.strøk under 2000 bosatte	72.0	8.7	17.9	1.3	100.0	68
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	71.6	9.4	17.3	1.7	100.0	271
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	76.2	9.0	14.2	0.6	100.0	273
Tettb.strøk 100 000-bosatte	76.1	9.2	13.1	1.6	100.0	272
SSB REISE FERIE 3 2011 Bostedsstrøk	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	36.1	11.3	51.5	1.1	100.0	1108
....						
Spredtbygde strøk	40.6	11.5	46.3	1.6	100.0	224
Tettb.strøk under 2000 bosatte	38.2	12.5	49.3	.	100.0	68
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	35.9	11.6	52.2	0.3	100.0	271
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	38.0	12.2	49.2	0.6	100.0	273
Tettb.strøk 100 000-bosatte	29.9	9.7	58.2	2.2	100.0	272
SSB REISE FERIE 3 2011 Bostedsstrøk	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	88.1	3.4	7.9	0.7	100.0	1107
....						
Spredtbygde strøk	84.8	4.1	9.5	1.6	100.0	224
Tettb.strøk under 2000 bosatte	91.5	1.1	7.4	.	100.0	68
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	85.1	3.1	11.7	.	100.0	271
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	89.7	4.7	4.7	0.9	100.0	273
Tettb.strøk 100 000-bosatte	91.2	2.2	5.9	0.7	100.0	271

SSB REISE FERIE 3 2011 Bostedsstrøk	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	51.4	10.6	37.3	0.7	100.0	1106
....						
Spredtbygde strøk	61.4	10.0	27.7	0.9	100.0	224
Tettb.strøk under 2000 bosatte	60.8	15.3	23.9	.	100.0	68
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	50.9	7.4	41.6	.	100.0	271
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	49.1	12.6	36.8	1.4	100.0	273
Tettb.strøk 100 000-bosatte	43.2	10.8	45.3	0.7	100.0	270

SSB REISE FERIE 3 2011 Bostedsstrøk	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	6.5	92.3	1.2	100.0	1108
....					
Spredtbygde strøk	9.7	88.3	2.0	100.0	224
Tettb.strøk under 2000 bosatte	4.2	95.8	.	100.0	68
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	8.0	91.6	0.5	100.0	271
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	4.3	95.1	0.6	100.0	273
Tettb.strøk 100 000-bosatte	5.4	92.5	2.2	100.0	272

SSB REISE FERIE 3 2011 Bostedsstrøk	Ubehagelig med innvandrere som nabo?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	5.7	92.0	2.4	100.0	1108
....					
Spredtbygde strøk	8.0	87.1	4.9	100.0	224
Tettb.strøk under 2000 bosatte	7.0	93.0	.	100.0	68
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	4.4	94.5	1.1	100.0	271
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	5.1	93.3	1.6	100.0	273
Tettb.strøk 100 000-bosatte	5.1	91.9	3.0	100.0	272

SSB REISE FERIE 3 2011 Bostedsstrøk	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	25.3	70.1	4.6	100.0	1104
....					
Spredtbygde strøk	30.4	60.5	9.1	100.0	223
Tettb.strøk under 2000 bosatte	31.1	67.6	1.3	100.0	68
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	25.5	70.5	4.0	100.0	269
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	27.9	68.5	3.7	100.0	273
Tettb.strøk 100 000-bosatte	16.7	80.0	3.3	100.0	271

SSB REISE FERIE 3 2011 Bostedsstrøk	Opphold i Norge					I alt	Tallet på personer som svarte
	Lette-re	Som i dag	Vansk-elige-re	Vet ikke			
Alle	6.1	45.7	43.9	4.2	100.0		1107
....							
Spredtbygde strøk	6.5	46.2	41.4	5.9	100.0		224
Tettb.strøk under 2000 bosatte	5.5	34.7	59.8	.	100.0		68
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	4.0	47.1	46.1	2.8	100.0		271
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	8.0	45.6	42.2	4.3	100.0		273
Tettb.strøk 100 000-bosatte	6.1	47.1	41.4	5.4	100.0		271

SSB REISE FERIE 3 2011 Bostedsstrøk	Antall arenaer med kontakt til innvandrere					I alt	Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere			
Alle	23.4	36.4	24.0	16.3	100.0		1106
....							
Spredtbygde strøk	35.7	34.5	22.9	6.9	100.0		223
Tettb.strøk under 2000 bosatte	26.9	36.9	14.7	21.4	100.0		68
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	21.4	40.8	23.9	13.9	100.0		271
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	19.2	37.9	23.5	19.4	100.0		272
Tettb.strøk 100 000-bosatte	18.3	31.6	28.1	21.9	100.0		272

SSB REISE FERIE 3 2011 Bostedsstrøk	Kontakt med hvor mange innvandrere?							I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke kontakt	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke			
Alle	23.4	3.4	25.2	25.9	21.2	0.9	100.0		1106
....									
Spredtbygde strøk	35.7	3.7	24.0	23.5	12.2	0.9	100.0		223
Tettb.strøk under 2000 bosatte	26.9	5.7	27.6	26.9	12.9	.	100.0		68
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	21.4	3.3	27.8	27.1	19.3	1.2	100.0		271
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	19.2	3.1	26.1	28.3	22.6	0.6	100.0		272
Tettb.strøk 100 000-bosatte	18.3	3.0	21.8	23.8	31.6	1.4	100.0		272

SSB REISE FERIE 3 2011 Bostedsstrøk	Hvor ofte kontakt med innvandrere?						I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke kontakt	Sjeldnere enn månedlig	Månedlig	Ukentlig	Daglig			
Alle	23.4	4.4	11.4	29.3	31.6	100.0		1104
....								
Spredtbygde strøk	35.7	5.9	14.2	21.0	23.3	100.0		223
Tettb.strøk under 2000 bosatte	26.9	3.0	7.4	43.2	19.5	100.0		68
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	21.5	5.0	11.8	29.4	32.2	100.0		270
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	19.3	4.4	11.2	29.5	35.6	100.0		271
Tettb.strøk 100 000-bosatte	18.3	2.8	9.8	32.0	37.0	100.0		272

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Bostedsstrøk	Personlig erfaring med innvandrerkontakt				I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke kontak- kt	Hoved- sak. negat- iv	Både pos. og neg.	Hoved- sak. posit- iv		
Alle	23.4	0.8	17.6	58.3	100.0	1105
....						
Spredtbygde strøk	35.8	1.3	11.8	51.1	100.0	222
Tettb.strøk under 2000 bosatte	26.9	4.3	13.8	54.9	100.0	68
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	21.4	0.6	20.9	57.0	100.0	271
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	19.2	0.3	19.6	60.9	100.0	272
Tettb.strøk 100 000-bosatte	18.3	.	17.9	63.9	100.0	272

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Bostedsstrøk	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	70.0	9.1	16.7	4.1	100.0	1105
....						
Spredtbygde strøk	63.0	12.8	18.8	5.4	100.0	223
Tettb.strøk under 2000 bosatte	64.4	13.4	19.5	2.6	100.0	68
Tettb.strøk 2 000-19 999 bosatte	71.1	7.2	17.8	3.9	100.0	271
Tettb.strøk 20 000-99 999 bosatte	72.9	9.0	13.8	4.2	100.0	273
Tettb.strøk 100 000-bosatte	73.5	6.9	16.0	3.7	100.0	270

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Landsdel	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	74.6	11.4	13.2	0.8	100.0	1135
....						
Akershus og Oslo	77.0	12.1	10.1	0.7	100.0	269
Hedmark og Oppland	66.4	11.2	22.4	.	100.0	87
Østlandet ellers	75.7	10.3	13.6	0.4	100.0	223
Agder og Rogaland	69.7	12.7	16.4	1.2	100.0	158
Vestlandet	77.9	9.1	11.6	1.4	100.0	198
Trøndelag	77.5	14.6	7.9	.	100.0	92
Nord-Norge	71.5	11.6	15.1	1.8	100.0	108

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Landsdel	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	35.2	13.9	48.7	2.3	100.0	1136
....						
Akershus og Oslo	31.7	14.6	52.0	1.8	100.0	269
Hedmark og Oppland	44.8	17.0	38.2	.	100.0	87
Østlandet ellers	39.7	12.0	44.6	3.8	100.0	223
Agder og Rogaland	33.2	14.1	49.0	3.7	100.0	158
Vestlandet	29.6	13.4	55.1	1.9	100.0	198
Trøndelag	32.9	12.6	53.4	1.1	100.0	93
Nord-Norge	41.5	15.1	41.8	1.6	100.0	108

SSB REISE FERIE 3 2011 Landsdel	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	73.9	9.2	15.2	1.6	100.0	1137
....						
Akershus og Oslo	74.8	11.2	13.6	0.4	100.0	269
Hedmark og Oppland	63.7	11.3	21.7	3.3	100.0	87
Østlandet ellers	73.0	8.4	17.7	0.9	100.0	223
Agder og Rogaland	72.0	6.2	17.3	4.4	100.0	158
Vestlandet	76.8	7.9	14.2	1.1	100.0	198
Trøndelag	84.2	8.2	7.6	.	100.0	93
Nord-Norge	71.2	11.6	14.1	3.1	100.0	109

SSB REISE FERIE 3 2011 Landsdel	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	35.8	11.3	51.7	1.1	100.0	1136
....						
Akershus og Oslo	33.2	11.3	54.1	1.4	100.0	269
Hedmark og Oppland	41.0	11.5	45.6	1.9	100.0	87
Østlandet ellers	34.9	11.3	53.0	0.8	100.0	223
Agder og Rogaland	43.0	9.1	45.4	2.5	100.0	158
Vestlandet	33.8	9.7	56.1	0.4	100.0	198
Trøndelag	33.4	12.8	52.8	1.1	100.0	93
Nord-Norge	35.0	16.1	48.9	.	100.0	108

SSB REISE FERIE 3 2011 Landsdel	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	87.9	3.3	8.1	0.7	100.0	1135
....						
Akershus og Oslo	90.9	2.8	5.9	0.4	100.0	269
Hedmark og Oppland	83.4	2.4	13.3	0.9	100.0	87
Østlandet ellers	89.4	5.4	5.3	.	100.0	223
Agder og Rogaland	82.7	2.3	12.6	2.4	100.0	158
Vestlandet	90.9	3.4	5.7	.	100.0	198
Trøndelag	84.9	3.5	11.6	.	100.0	92
Nord-Norge	86.2	1.6	10.0	2.2	100.0	108

SSB REISE FERIE 3 2011 Landsdel	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	51.1	10.7	37.3	1.0	100.0	1134
....						
Akershus og Oslo	47.6	11.0	40.8	0.7	100.0	268
Hedmark og Oppland	48.8	16.7	34.5	.	100.0	87
Østlandet ellers	52.9	10.7	35.1	1.3	100.0	223
Agder og Rogaland	51.8	6.2	39.5	2.5	100.0	158
Vestlandet	55.0	12.2	32.8	.	100.0	198
Trøndelag	49.0	8.8	42.3	.	100.0	92
Nord-Norge	51.8	10.4	36.0	1.8	100.0	108

SSB REISE FERIE 3 2011 Landsdel	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	6.7	92.0	1.3	100.0	1136
....					
Akershus og Oslo	5.4	93.1	1.4	100.0	269
Hedmark og Oppland	7.7	91.3	0.9	100.0	87
Østlandet ellers	7.8	91.3	1.0	100.0	223
Agder og Rogaland	6.1	92.2	1.8	100.0	158
Vestlandet	5.0	92.8	2.2	100.0	198
Trøndelag	7.0	91.6	1.4	100.0	93
Nord-Norge	9.9	90.1	.	100.0	108

SSB REISE FERIE 3 2011 Landsdel	Ubehagelig med innvandrere som nabo?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	5.7	91.9	2.4	100.0	1136
....					
Akershus og Oslo	5.9	91.5	2.6	100.0	269
Hedmark og Oppland	9.3	87.8	2.8	100.0	87
Østlandet ellers	7.2	90.9	1.9	100.0	223
Agder og Rogaland	3.8	93.1	3.1	100.0	158
Vestlandet	2.9	95.1	2.0	100.0	198
Trøndelag	6.6	90.2	3.2	100.0	93
Nord-Norge	6.8	91.5	1.7	100.0	108

SSB REISE FERIE 3 2011 Landsdel	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	25.4	70.0	4.6	100.0	1132
....					
Akershus og Oslo	18.2	78.2	3.6	100.0	268
Hedmark og Oppland	36.3	56.3	7.5	100.0	87
Østlandet ellers	32.7	64.9	2.4	100.0	222
Agder og Rogaland	27.3	66.9	5.8	100.0	157
Vestlandet	22.9	72.9	4.2	100.0	197
Trøndelag	19.2	73.8	7.0	100.0	93
Nord-Norge	25.9	68.1	6.0	100.0	108

SSB REISE FERIE 3 2011 Landsdel	Opphold i Norge				I alt	Tallet på personer som svarte
	Lette- re	Som i dag	Vansk- elige- re	Vet ikke		
Alle	6.0	45.4	44.2	4.4	100.0	1135
....						
Akershus og Oslo	6.8	42.6	48.1	2.5	100.0	268
Hedmark og Oppland	0.9	50.6	44.2	4.3	100.0	87
Østlandet ellers	5.0	44.6	45.9	4.5	100.0	223
Agder og Rogaland	5.4	45.2	41.2	8.1	100.0	158
Vestlandet	7.7	45.7	42.6	4.1	100.0	198
Trøndelag	8.1	45.4	41.0	5.5	100.0	93
Nord-Norge	6.6	49.5	41.1	2.8	100.0	108

SSB REISE FERIE 3 2011 Landsdel	Antall arenaer med kontakt til innvandrere					I alt	Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere			
Alle	23.4	36.2	24.2	16.3	100.0	1134	
....							
Akershus og Oslo	16.3	28.0	28.0	27.7	100.0	270	
Hedmark og Oppland	26.6	44.5	21.6	7.3	100.0	87	
Østlandet ellers	23.9	37.0	22.0	17.1	100.0	223	
Agder og Rogaland	21.5	36.3	24.2	17.9	100.0	157	
Vestlandet	23.6	42.0	23.0	11.4	100.0	198	
Trøndelag	22.5	43.9	26.9	6.8	100.0	92	
Nord-Norge	39.7	30.8	21.2	8.2	100.0	107	

SSB REISE FERIE 3 2011 Landsdel	Kontakt med hvor mange innvandrere?						I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke kontakt	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke		
Alle	23.4	3.3	24.8	26.1	21.5	0.9	100.0	1133
....								
Akershus og Oslo	16.4	2.9	18.1	28.2	33.8	0.6	100.0	269
Hedmark og Oppland	26.6	9.0	30.7	16.1	15.6	2.1	100.0	87
Østlandet ellers	23.9	3.1	24.5	22.1	26.0	0.4	100.0	223
Agder og Rogaland	21.5	1.8	25.5	32.5	16.8	1.8	100.0	157
Vestlandet	23.6	4.1	29.8	27.1	14.1	1.2	100.0	198
Trøndelag	22.5	2.0	32.8	28.5	13.2	1.1	100.0	92
Nord-Norge	39.7	2.3	19.8	24.1	14.0	.	100.0	107

SSB REISE FERIE 3 2011 Landsdel	Hvor ofte kontakt med innvandrere?					I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke kontakt	Sjeldnere enn månedlig	Månedlig	Ukentlig	Daglig		
Alle	23.4	4.4	11.3	29.4	31.5	100.0	1132
....							
Akershus og Oslo	16.3	4.3	9.0	28.4	42.1	100.0	270
Hedmark og Oppland	26.9	3.8	16.1	30.3	22.8	100.0	86
Østlandet ellers	23.9	5.3	11.0	28.6	31.2	100.0	223
Agder og Rogaland	21.5	2.8	9.0	29.7	37.1	100.0	157
Vestlandet	23.6	5.4	13.3	34.5	23.2	100.0	198
Trøndelag	22.5	4.1	18.5	30.8	24.1	100.0	92
Nord-Norge	40.1	3.7	8.3	22.3	25.6	100.0	106

SSB REISE FERIE 3 2011 Landsdel	Personlig erfaring med innvandrerkontakt				I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke kontakt	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv		
Alle	23.4	0.7	17.7	58.2	100.0	1132
....						
Akershus og Oslo	16.5	0.4	20.7	62.5	100.0	268
Hedmark og Oppland	26.6	4.3	18.2	50.9	100.0	87
Østlandet ellers	23.9	0.8	18.3	57.0	100.0	223
Agder og Rogaland	21.5	1.3	24.0	53.2	100.0	157
Vestlandet	23.6	.	16.3	60.1	100.0	198
Trøndelag	22.5	.	10.2	67.4	100.0	92
Nord-Norge	39.7	.	7.7	52.6	100.0	107

SSB REISE FERIE 3 2011 Landsdel	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	69.7	9.1	16.7	4.5	100.0	1133	
....							
Akershus og Oslo	75.2	8.8	13.3	2.7	100.0	268	
Hedmark og Oppland	61.0	10.9	22.7	5.4	100.0	87	
Østlandet ellers	67.3	12.9	14.4	5.4	100.0	222	
Agder og Rogaland	71.9	7.0	13.7	7.4	100.0	157	
Vestlandet	71.1	6.8	18.5	3.6	100.0	198	
Trøndelag	70.8	8.1	19.1	2.1	100.0	93	
Nord-Norge	61.9	8.6	23.8	5.7	100.0	108	

SSB REISE FERIE 3 2011 Økonomisk hovedaktivitet	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	74.6	11.4	13.2	0.9	100.0	1113	
....							
Inntektsgivende arbeid	76.7	9.4	13.3	0.6	100.0	700	
Skolegang/studier	76.1	10.2	12.5	1.2	100.0	131	
Trygde-/pensjonsmottak	68.5	16.7	13.5	1.3	100.0	282	

SSB REISE FERIE 3 2011 Økonomisk hovedaktivitet	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	34.9	13.8	49.0	2.3	100.0	1114	
....							
Inntektsgivende arbeid	33.2	14.8	50.9	1.2	100.0	701	
Skolegang/studier	23.6	10.3	61.0	5.1	100.0	131	
Trygde-/pensjonsmottak	45.4	13.4	37.8	3.4	100.0	282	

SSB REISE FERIE 3 2011 Økonomisk hovedaktivitet	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	74.2	9.3	15.0	1.6	100.0	1116	
....							
Inntektsgivende arbeid	75.8	9.8	13.3	1.0	100.0	703	
Skolegang/studier	81.5	5.2	10.9	2.5	100.0	131	
Trygde-/pensjonsmottak	66.1	10.2	21.1	2.5	100.0	282	

SSB REISE FERIE 3 2011 Økonomisk hovedaktivitet	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	35.6	11.2	52.0	1.2	100.0	1115	
....							
Inntektsgivende arbeid	34.6	10.4	54.0	1.0	100.0	701	
Skolegang/studier	23.9	8.5	65.7	1.9	100.0	131	
Trygde-/pensjonsmottak	44.5	14.3	39.8	1.3	100.0	283	

SSB REISE FERIE 3 2011 Økonomisk hovedaktivitet	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	88.0	3.2	8.1	0.7	100.0	1114
....						
Inntektsgivende arbeid	88.4	3.0	8.0	0.6	100.0	700
Skolegang/studier	90.6	2.6	5.5	1.2	100.0	131
Trygde-/pensjonsmottak	85.7	3.9	9.7	0.7	100.0	283
SSB REISE FERIE 3 2011 Økonomisk hovedaktivitet	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	51.4	10.6	37.1	1.0	100.0	1113
....						
Inntektsgivende arbeid	51.2	9.9	38.2	0.8	100.0	700
Skolegang/studier	41.2	14.6	41.7	2.5	100.0	131
Trygde-/pensjonsmottak	57.4	9.9	32.0	0.7	100.0	282
SSB REISE FERIE 3 2011 Økonomisk hovedaktivitet	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	6.8	91.8	1.4	100.0	1115	
....						
Inntektsgivende arbeid	6.5	92.0	1.4	100.0	701	
Skolegang/studier	1.4	96.1	2.5	100.0	131	
Trygde-/pensjonsmottak	10.4	89.0	0.6	100.0	283	
SSB REISE FERIE 3 2011 Økonomisk hovedaktivitet	Ubehagelig med innvandrere som nabo?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	5.7	92.0	2.3	100.0	1115	
....						
Inntektsgivende arbeid	4.7	93.4	1.9	100.0	701	
Skolegang/studier	3.3	94.3	2.5	100.0	131	
Trygde-/pensjonsmottak	9.3	87.4	3.3	100.0	283	
SSB REISE FERIE 3 2011 Økonomisk hovedaktivitet	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	25.1	70.4	4.5	100.0	1111	
....						
Inntektsgivende arbeid	24.7	71.0	4.3	100.0	697	
Skolegang/studier	8.2	85.5	6.3	100.0	131	
Trygde-/pensjonsmottak	35.4	60.6	4.0	100.0	283	

SSB REISE FERIE 3 2011 Økonomisk hovedaktivitet	Opphold i Norge					I alt	Tallet på personer som svarte
	Lette- re	Som i dag	Vansk- elige- re	Vet ikke			
Alle	5.9	45.4	44.2	4.5	100.0		1114
....							
Inntektsgivende arbeid	4.7	47.6	44.0	3.6	100.0		701
Skolegang/studier	10.0	44.0	39.1	6.9	100.0		131
Trygde-/pensjonsmottak	6.5	40.9	47.5	5.1	100.0		282

SSB REISE FERIE 3 2011 Økonomisk hovedaktivitet	Antall arenaer med kontakt til innvandrere				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere		
Alle	23.1	36.3	24.0	16.5	100.0	1113
....						
Inntektsgivende arbeid	18.5	37.1	25.8	18.6	100.0	700
Skolegang/studier	15.0	36.6	28.2	20.3	100.0	131
Trygde-/pensjonsmottak	38.5	34.5	17.4	9.6	100.0	282

SSB REISE FERIE 3 2011 Økonomisk hovedaktivitet	Kontakt med hvor mange innvandrere?							I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke kontakt	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke			
Alle	23.1	3.3	25.0	26.0	21.6	0.9	100.0	1112	
....									
Inntektsgivende arbeid	18.5	3.0	24.5	28.0	25.3	0.7	100.0	700	
Skolegang/studier	15.0	3.6	29.1	26.2	24.2	1.9	100.0	131	
Trygde-/pensjonsmottak	38.7	3.9	24.0	21.2	11.2	1.1	100.0	281	

SSB REISE FERIE 3 2011 Økonomisk hovedaktivitet	Hvor ofte kontakt med innvandrere?						I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke kontakt	Sjeld- nere enn måned- lig	Både pos. og neg. lig	Hoved- sak. posit- iv lig	Ukent- lig	Daglig		
Alle	23.1	4.5	11.3	29.3	31.8	100.0	1111	
....								
Inntektsgivende arbeid	18.5	3.4	10.8	28.2	39.1	100.0	700	
Skolegang/studier	15.0	3.4	8.5	41.6	31.5	100.0	131	
Trygde-/pensjonsmottak	38.8	7.6	13.8	25.2	14.6	100.0	280	

SSB REISE FERIE 3 2011 Økonomisk hovedaktivitet	Personlig erfaring med innvandrerkontakt				I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke kontakt	Hoved- sak. negat- iv	Både pos. og neg.	Hoved- sak. posit- iv		
Alle	23.1	0.8	17.6	58.5	100.0	1111
....						
Inntektsgivende arbeid	18.5	0.7	21.1	59.7	100.0	699
Skolegang/studier	15.0	1.2	15.3	68.5	100.0	131
Trygde-/pensjonsmottak	38.7	0.7	10.5	50.1	100.0	281

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Økonomisk hovedaktivitet	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	70.1	8.9	16.7	4.3	100.0	1112	
....							
Inntektsnivå	73.8	6.9	16.3	3.0	100.0	700	
Skolegang/studier	65.0	9.9	14.1	11.0	100.0	131	
Trygde-/pensjonsmottak	64.1	13.1	19.0	3.7	100.0	281	
SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	74.6	11.4	13.3	0.7	100.0	1131	
....							
Ingen	64.6	15.2	19.5	0.7	100.0	263	
En	75.6	9.3	14.3	0.9	100.0	415	
To	80.7	12.6	6.0	0.7	100.0	272	
Tre eller flere	77.6	9.1	12.9	0.4	100.0	181	
SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	35.3	13.8	48.8	2.2	100.0	1132	
....							
Ingen	40.9	20.2	35.8	3.1	100.0	263	
En	37.2	12.1	48.7	2.0	100.0	415	
To	28.4	14.2	55.7	1.7	100.0	273	
Tre eller flere	33.2	7.6	57.3	1.9	100.0	181	
SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	74.1	9.1	15.2	1.6	100.0	1133	
....							
Ingen	61.0	12.9	23.5	2.5	100.0	263	
En	77.6	7.3	13.1	2.0	100.0	415	
To	77.3	10.0	12.0	0.7	100.0	273	
Tre eller flere	80.4	6.3	12.8	0.4	100.0	182	
SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	35.8	11.2	51.9	1.1	100.0	1133	
....							
Ingen	45.1	12.5	41.0	1.4	100.0	264	
En	37.4	9.5	51.9	1.2	100.0	415	
To	29.6	13.1	56.0	1.3	100.0	273	
Tre eller flere	28.2	10.5	61.3	.	100.0	181	

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	88.1	3.3	8.1	0.5	100.0	1132
....						
Ingen	85.3	3.7	10.2	0.8	100.0	264
En	87.7	2.5	9.7	.	100.0	415
To	89.2	4.5	4.9	1.4	100.0	272
Tre eller flere	91.2	2.5	6.3	.	100.0	181

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	51.3	10.7	37.3	0.8	100.0	1131
....						
Ingen	58.1	11.2	30.3	0.4	100.0	263
En	52.3	7.4	39.3	1.0	100.0	415
To	50.6	11.5	36.8	1.1	100.0	272
Tre eller flere	40.0	15.9	43.6	0.4	100.0	181

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	6.7	92.1	1.3	100.0	1133
....					
Ingen	11.2	87.6	1.2	100.0	264
En	6.0	92.7	1.3	100.0	415
To	4.9	93.3	1.9	100.0	273
Tre eller flere	4.2	95.3	0.5	100.0	181

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Ubehagelig med innvandrere som nabo?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	5.7	92.0	2.2	100.0	1133
....					
Ingen	11.5	85.2	3.4	100.0	264
En	4.9	92.8	2.3	100.0	415
To	4.6	92.9	2.5	100.0	273
Tre eller flere	1.1	98.9	.	100.0	181

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	25.5	70.2	4.3	100.0	1129
....					
Ingen	42.1	53.2	4.7	100.0	263
En	22.9	72.7	4.4	100.0	414
To	22.3	72.0	5.7	100.0	272
Tre eller flere	12.0	86.5	1.5	100.0	180

SSB REISE FERIE 3 2011	Opphold i Norge					Tallet på personer som svarte
Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Lette-re	Som i dag	Vansk-elige-re	Vet ikke	I alt	
Alle	6.1	45.5	44.3	4.1	100.0	1132
....						
Ingen	4.1	39.4	54.3	2.1	100.0	263
En	6.0	47.4	42.1	4.6	100.0	415
To	5.7	49.8	39.6	5.0	100.0	273
Tre eller flere	9.7	44.0	41.8	4.5	100.0	181

SSB REISE FERIE 3 2011	Kontakt med hvor mange innvandrere?						Tallet på personer som svarte
Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Har ikke kontak-t	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke	I alt
Alle	23.4	3.3	24.8	26.1	21.5	0.9	100.0
....							
Ingen	100.0	100.0
En	.	8.6	44.4	27.4	18.0	1.7	100.0
To	.	0.6	29.0	42.2	27.1	1.0	100.0
Tre eller flere	.	0.5	10.3	36.9	51.8	0.4	100.0

SSB REISE FERIE 3 2011	Hvor ofte kontakt med innvandrere?						Tallet på personer som svarte
Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Har ikke kontak-t	Sjeld-enn måned-lig	Måned-lig	Ukent-lig	Daglig	I alt	
Alle	23.4	4.4	11.3	29.4	31.5	100.0	1132
....							
Ingen	100.0	100.0	264
En	.	8.5	20.0	41.5	30.1	100.0	413
To	.	5.1	10.4	39.0	45.5	100.0	273
Tre eller flere	.	0.4	9.8	30.9	58.9	100.0	182

SSB REISE FERIE 3 2011	Personlig erfaring med innvandrerkontakt					Tallet på personer som svarte
Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Har ikke kontak-t	Hoved-sak. negat-iv	Både pos. og neg.	Hoved-sak. posit-iv	I alt	
Alle	23.4	0.7	17.7	58.2	100.0	1132
....						
Ingen	100.0	.	.	.	100.0	264
En	.	1.4	20.3	78.4	100.0	415
To	.	0.6	26.8	72.6	100.0	272
Tre eller flere	.	0.7	23.8	75.5	100.0	181

SSB REISE FERIE 3 2011	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				Tallet på personer som svarte
Antall arenaer med kontakt til innvandrere	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	I alt
Alle	69.9	9.1	16.7	4.2	100.0
....					
Ingen	56.4	13.0	25.2	5.4	100.0
En	73.2	7.5	16.0	3.3	100.0
To	72.1	9.4	14.3	4.2	100.0
Tre eller flere	78.7	6.8	9.9	4.6	100.0

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Kontakt med hvor mange innvandrere?	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	74.7	11.3	13.3	0.7	100.0	1130	
....							
Har ikke kontakt	64.6	15.2	19.5	0.7	100.0	263	
En	74.2	7.9	12.9	5.0	100.0	39	
To til fire	74.5	11.2	13.7	0.6	100.0	285	
Fem til ti	81.3	8.7	10.0	.	100.0	298	
Flere enn 10	77.6	11.3	10.0	1.1	100.0	235	
Vet ikke	76.6	7.8	15.6	.	100.0	10	

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Kontakt med hvor mange innvandrere?	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	35.2	13.8	48.8	2.2	100.0	1131	
....							
Har ikke kontakt	40.9	20.2	35.8	3.1	100.0	263	
En	39.8	20.8	34.4	5.0	100.0	39	
To til fire	35.2	13.2	50.7	1.0	100.0	286	
Fem til ti	30.6	8.7	59.9	0.9	100.0	298	
Flere enn 10	33.5	12.2	50.9	3.5	100.0	235	
Vet ikke	48.0	24.6	18.4	9.0	100.0	10	

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Kontakt med hvor mange innvandrere?	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	74.1	9.1	15.2	1.6	100.0	1132	
....							
Har ikke kontakt	61.0	12.9	23.5	2.5	100.0	263	
En	75.6	7.5	16.9	.	100.0	39	
To til fire	77.4	9.4	12.9	0.3	100.0	286	
Fem til ti	81.2	6.1	11.2	1.5	100.0	298	
Flere enn 10	76.6	8.7	13.0	1.6	100.0	236	
Vet ikke	46.9	7.8	27.3	18.1	100.0	10	

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Kontakt med hvor mange innvandrere?	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	35.9	11.2	51.8	1.1	100.0	1132	
....							
Har ikke kontakt	45.1	12.5	41.0	1.4	100.0	264	
En	58.4	10.0	31.6	.	100.0	39	
To til fire	35.6	11.9	51.5	1.0	100.0	286	
Fem til ti	32.3	8.9	58.4	0.4	100.0	297	
Flere enn 10	26.5	12.0	59.7	1.8	100.0	236	
Vet ikke	45.3	16.8	37.9	.	100.0	10	

SSB REISE FERIE 3 2011 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	88.1	3.3	8.1	0.5	100.0	1131
Har ikke kontakt	85.3	3.7	10.2	0.8	100.0	264
En	77.8	5.0	17.2	.	100.0	39
To til fire	92.0	2.3	5.3	0.3	100.0	285
Fem til ti	90.1	2.9	7.0	.	100.0	297
Flere enn 10	85.5	4.3	9.1	1.1	100.0	236
Vet ikke	92.2	.	7.8	.	100.0	10

SSB REISE FERIE 3 2011 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	51.3	10.6	37.3	0.8	100.0	1130
Har ikke kontakt	58.1	11.2	30.3	0.4	100.0	263
En	65.9	7.2	26.9	.	100.0	39
To til fire	52.9	8.1	38.6	0.3	100.0	285
Fem til ti	50.5	12.0	37.1	0.4	100.0	297
Flere enn 10	41.8	11.6	44.3	2.3	100.0	236
Vet ikke	29.7	7.8	62.5	.	100.0	10

SSB REISE FERIE 3 2011 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	6.7	92.1	1.3	100.0	1132
Har ikke kontakt	11.2	87.6	1.2	100.0	264
En	5.7	91.8	2.5	100.0	39
To til fire	5.9	94.1	.	100.0	286
Fem til ti	6.4	92.8	0.7	100.0	297
Flere enn 10	3.3	93.4	3.3	100.0	236
Vet ikke	.	100.0	.	100.0	10

SSB REISE FERIE 3 2011 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Ubehagelig med innvandrere som nabo?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	5.6	92.1	2.2	100.0	1132
Har ikke kontakt	11.5	85.2	3.4	100.0	264
En	10.4	82.4	7.2	100.0	39
To til fire	3.9	94.4	1.6	100.0	286
Fem til ti	3.1	96.0	0.8	100.0	297
Flere enn 10	3.8	93.8	2.4	100.0	236
Vet ikke	.	92.2	7.8	100.0	10

SSB REISE FERIE 3 2011 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	25.4	70.3	4.3	100.0		1128
....						
Har ikke kontakt	42.1	53.2	4.7	100.0		263
En	22.6	74.9	2.5	100.0		39
To til fire	24.3	71.1	4.6	100.0		286
Fem til ti	21.4	74.4	4.2	100.0		297
Flere enn 10	13.9	82.2	3.9	100.0		233
Vet ikke	19.5	72.7	7.8	100.0		10

SSB REISE FERIE 3 2011 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Opphold i Norge				I alt	Tallet på personer som svarte
	Lette-re	Som i dag	Vansk-elige-re	Vet ikke		
Alle	6.1	45.6	44.2	4.1	100.0	1131
....						
Har ikke kontakt	4.1	39.4	54.3	2.1	100.0	263
En	3.2	52.7	44.0	.	100.0	39
To til fire	5.9	52.2	38.7	3.2	100.0	286
Fem til ti	4.9	48.6	42.1	4.5	100.0	297
Flere enn 10	10.6	40.8	42.6	6.1	100.0	236
Vet ikke	.	27.2	36.3	36.5	100.0	10

SSB REISE FERIE 3 2011 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Antall arenaer med kontakt til innvandrere				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere		
Alle	23.4	36.2	24.1	16.3	100.0	1133
....						
Har ikke kontakt	100.0	.	.	.	100.0	264
En	.	92.8	4.7	2.5	100.0	39
To til fire	.	65.0	28.2	6.8	100.0	286
Fem til ti	.	38.0	39.0	23.1	100.0	298
Flere enn 10	.	30.3	30.4	39.3	100.0	236
Vet ikke	.	66.0	26.2	7.8	100.0	10

SSB REISE FERIE 3 2011 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Hvor ofte kontakt med innvandrere?					I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke kontakt	Sjeld-nere enn måned-lig	Måned-lig	Ukent-lig	Daglig		
Alle	23.5	4.4	11.3	29.3	31.5	100.0	1131
....							
Har ikke kontakt	100.0	100.0	264
En	.	20.8	20.4	31.9	26.9	100.0	39
To til fire	.	10.1	24.9	41.9	23.2	100.0	286
Fem til ti	.	3.9	12.9	42.9	40.3	100.0	298
Flere enn 10	.	0.7	4.4	30.0	64.8	100.0	235
Vet ikke	.	.	21.4	28.4	50.2	100.0	9

SSB REISE FERIE 3 2011 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Personlig erfaring med innvandrerkontakt				I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke konta- kt	Hoved- sak. negat- iv	Både pos. og neg.	Hoved- sak. posit- iv		
Alle	23.4	0.7	17.7	58.2	100.0	1132
Har ikke kontakt	100.0	.	.	.	100.0	264
En	.	.	16.1	83.9	100.0	39
To til fire	.	0.7	19.8	79.5	100.0	286
Fem til ti	.	1.0	23.6	75.4	100.0	298
Flere enn 10	.	1.5	26.7	71.9	100.0	235
Vet ikke	.	.	36.3	63.7	100.0	10

SSB REISE FERIE 3 2011 Kontakt med hvor mange innvandrere?	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	70.0	9.0	16.8	4.2	100.0	1129
Har ikke kontakt	56.4	13.0	25.2	5.4	100.0	262
En	58.1	10.0	29.4	2.5	100.0	39
To til fire	72.4	8.6	16.0	3.0	100.0	286
Fem til ti	79.1	6.1	11.8	3.0	100.0	297
Flere enn 10	74.2	8.1	12.1	5.6	100.0	235
Vet ikke	36.3	18.4	27.2	18.1	100.0	10

SSB REISE FERIE 3 2011 Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	74.6	11.4	13.3	0.7	100.0	1129
Har ikke kontakt	64.6	15.2	19.5	0.7	100.0	263
Sjeldnere enn månedlig	66.8	16.7	14.8	1.7	100.0	49
Månedlig	77.0	11.5	10.8	0.7	100.0	130
Ukentlig	75.3	11.3	12.6	0.8	100.0	332
Daglig	81.7	7.8	10.0	0.5	100.0	355

SSB REISE FERIE 3 2011 Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	35.3	13.7	48.9	2.2	100.0	1130
Har ikke kontakt	40.9	20.2	35.8	3.1	100.0	263
Sjeldnere enn månedlig	35.4	12.9	50.0	1.7	100.0	49
Månedlig	39.1	10.0	49.4	1.5	100.0	130
Ukentlig	31.8	13.1	54.0	1.1	100.0	332
Daglig	32.9	10.9	53.3	2.8	100.0	356

SSB REISE FERIE 3 2011 Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	74.1	9.1	15.2	1.5	100.0	1131
....						
Har ikke kontakt	61.0	12.9	23.5	2.5	100.0	263
Sjeldnere enn månedlig	67.9	9.3	18.4	4.4	100.0	49
Månedlig	76.3	7.7	15.0	1.0	100.0	130
Ukentlig	78.0	8.0	13.0	1.1	100.0	333
Daglig	80.4	7.9	10.8	0.9	100.0	356

SSB REISE FERIE 3 2011 Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	35.9	11.1	51.9	1.1	100.0	1131
....						
Har ikke kontakt	45.1	12.5	41.0	1.4	100.0	264
Sjeldnere enn månedlig	48.9	13.2	33.8	4.1	100.0	49
Månedlig	37.0	12.3	49.9	0.7	100.0	130
Ukentlig	32.8	9.2	57.5	0.5	100.0	332
Daglig	29.8	11.1	58.2	1.0	100.0	356

SSB REISE FERIE 3 2011 Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	88.1	3.3	8.1	0.5	100.0	1130
....						
Har ikke kontakt	85.3	3.7	10.2	0.8	100.0	264
Sjeldnere enn månedlig	89.2	3.9	6.9	.	100.0	49
Månedlig	85.3	5.0	9.7	.	100.0	130
Ukentlig	90.0	2.9	7.1	.	100.0	332
Daglig	89.2	2.6	7.2	1.0	100.0	355

SSB REISE FERIE 3 2011 Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	51.4	10.7	37.2	0.8	100.0	1129
....						
Har ikke kontakt	58.1	11.2	30.3	0.4	100.0	263
Sjeldnere enn månedlig	65.1	7.4	25.0	2.5	100.0	49
Månedlig	51.1	9.1	39.8	.	100.0	130
Ukentlig	47.7	12.3	39.5	0.5	100.0	332
Daglig	47.9	9.9	40.9	1.4	100.0	355

SSB REISE FERIE 3 2011 Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Ubehagelig med innvandrersom hjemmehjelp?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	6.7	92.1	1.3	100.0	1131
....					
Har ikke kontakt	11.2	87.6	1.2	100.0	264
Sjeldnere enn månedlig	6.0	94.0	.	100.0	49
Månedlig	11.0	89.0	.	100.0	130
Ukentlig	4.2	94.4	1.4	100.0	332
Daglig	4.1	94.1	1.8	100.0	356

SSB REISE FERIE 3 2011 Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Ubehagelig med innvandrere som nabo?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	5.7	92.0	2.2	100.0		1131
....						
Har ikke kontakt	11.5	85.2	3.4	100.0		264
Sjeldnere enn månedlig	4.4	90.4	5.2	100.0		49
Månedlig	8.3	90.1	1.7	100.0		130
Ukentlig	3.7	94.3	2.0	100.0		332
Daglig	2.6	95.9	1.5	100.0		356

SSB REISE FERIE 3 2011 Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
Alle	25.5	70.2	4.3	100.0		1127
....						
Har ikke kontakt	42.1	53.2	4.7	100.0		263
Sjeldnere enn månedlig	34.6	61.8	3.6	100.0		49
Månedlig	26.5	70.5	3.0	100.0		130
Ukentlig	20.3	74.4	5.3	100.0		332
Daglig	16.3	79.9	3.8	100.0		353

SSB REISE FERIE 3 2011 Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Opphold i Norge				I alt	Tallet på personer som svarte
	Lette-re	Som i dag	Vansk-elige-re	Vet ikke		
Alle	6.1	45.6	44.3	4.0	100.0	1130
....						
Har ikke kontakt	4.1	39.4	54.3	2.1	100.0	263
Sjeldnere enn månedlig	4.1	40.3	47.8	7.7	100.0	49
Månedlig	5.7	50.9	40.7	2.7	100.0	130
Ukentlig	7.9	47.3	39.4	5.4	100.0	332
Daglig	6.3	47.6	42.1	4.1	100.0	356

SSB REISE FERIE 3 2011 Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Antall arenaer med kontakt til innvandrere				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere		
Alle	23.4	36.1	24.2	16.3	100.0	1132
....						
Har ikke kontakt	100.0	.	.	.	100.0	264
Sjeldnere enn månedlig	.	70.0	28.4	1.6	100.0	49
Månedlig	.	63.7	22.2	14.1	100.0	130
Ukentlig	.	50.8	32.1	17.1	100.0	333
Daglig	.	34.5	35.0	30.5	100.0	356

SSB REISE FERIE 3 2011 Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Kontakt med hvor mange innvandrere?						I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke kontakt	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke		
Alle	23.5	3.3	24.8	26.1	21.4	0.8	100.0	1131
....								
Har ikke kontakt	100.0	100.0	264
Sjeldnere enn månedlig	.	15.9	57.4	23.1	3.6	.	100.0	49
Månedlig	.	6.0	54.3	29.7	8.4	1.6	100.0	130
Ukentlig	.	3.6	35.4	38.2	21.9	0.8	100.0	332
Daglig	.	2.9	18.2	33.5	44.1	1.3	100.0	356

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Personlig erfaring med innvandrerkontakt				I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke kontak- kt	Hoved- sak. negat- iv	Både pos. og neg.	Hoved- sak. posit- iv		
Alle	23.5	0.7	17.7	58.1	100.0	1130
Har ikke kontakt	100.0	.	.	.	100.0	264
Sjeldnere enn månedlig	.	1.7	25.3	73.0	100.0	49
Månedlig	.	1.0	14.2	84.9	100.0	130
Ukentlig	.	0.8	21.8	77.4	100.0	332
Daglig	.	1.0	27.3	71.7	100.0	355

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Hvor ofte kontakt med innvandrere?	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	69.9	9.1	16.8	4.2	100.0	1128
Har ikke kontakt	56.4	13.0	25.2	5.4	100.0	262
Sjeldnere enn månedlig	56.5	9.9	20.3	13.3	100.0	49
Månedlig	69.0	10.3	17.1	3.6	100.0	130
Ukentlig	74.3	9.2	13.9	2.5	100.0	331
Daglig	78.0	5.7	12.6	3.7	100.0	356

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	74.6	11.3	13.3	0.7	100.0	1129
Har ikke kontakt	64.6	15.2	19.5	0.7	100.0	263
Hovedsak. negativ	22.4	14.5	63.1	.	100.0	8
Både pos. og neg.	69.3	14.2	16.4	.	100.0	199
Hovedsak. positiv	81.0	8.9	9.2	1.0	100.0	659

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	35.3	13.8	48.8	2.2	100.0	1130
Har ikke kontakt	40.9	20.2	35.8	3.1	100.0	263
Hovedsak. negativ	88.8	11.2	.	.	100.0	8
Både pos. og neg.	45.0	13.4	40.8	0.9	100.0	199
Hovedsak. positiv	29.3	11.4	57.0	2.2	100.0	660

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	74.1	9.1	15.2	1.6	100.0	1131
Har ikke kontakt	61.0	12.9	23.5	2.5	100.0	263
Hovedsak. negativ	35.4	11.2	53.4	.	100.0	8
Både pos. og neg.	68.8	9.2	19.9	2.2	100.0	199
Hovedsak. positiv	81.4	7.6	10.0	1.0	100.0	661

SSB REISE FERIE 3 2011 Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	35.9	11.2	51.8	1.1	100.0	1131	
....							
Har ikke kontakt	45.1	12.5	41.0	1.4	100.0	264	
Hovedsak. negativ	77.6	.	22.4	.	100.0	8	
Både pos. og neg.	42.4	11.5	45.1	1.0	100.0	199	
Hovedsak. positiv	29.7	10.8	58.5	1.0	100.0	660	

SSB REISE FERIE 3 2011 Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	88.1	3.3	8.1	0.5	100.0	1130	
....							
Har ikke kontakt	85.3	3.7	10.2	0.8	100.0	264	
Hovedsak. negativ	32.1	20.8	47.0	.	100.0	8	
Både pos. og neg.	85.3	4.5	10.2	.	100.0	199	
Hovedsak. positiv	90.7	2.5	6.2	0.6	100.0	659	

SSB REISE FERIE 3 2011 Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig					I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	51.4	10.6	37.3	0.8	100.0	1129	
....							
Har ikke kontakt	58.1	11.2	30.3	0.4	100.0	263	
Hovedsak. negativ	56.7	22.4	20.8	.	100.0	8	
Både pos. og neg.	59.1	7.0	33.3	0.6	100.0	199	
Hovedsak. positiv	46.2	11.3	41.5	1.0	100.0	659	

SSB REISE FERIE 3 2011 Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?					I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke				
Alle	6.7	92.1	1.3	100.0	1131		
....							
Har ikke kontakt	11.2	87.6	1.2	100.0	264		
Hovedsak. negativ	14.5	75.9	9.6	100.0	8		
Både pos. og neg.	8.4	91.1	0.5	100.0	199		
Hovedsak. positiv	4.2	94.3	1.4	100.0	660		

SSB REISE FERIE 3 2011 Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Ubehagelig med innvandrere som nabo?					I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke				
Alle	5.6	92.1	2.2	100.0	1131		
....							
Har ikke kontakt	11.5	85.2	3.4	100.0	264		
Hovedsak. negativ	37.3	53.0	9.6	100.0	8		
Både pos. og neg.	5.4	93.1	1.5	100.0	199		
Hovedsak. positiv	2.9	95.1	1.9	100.0	660		

SSB REISE FERIE 3 2011 Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Ubehagelig med innvandrersom svigersønn/-datter?				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke			
	Alle	25.4	70.3	4.3		
Har ikke kontakt	42.1	53.2	4.7	100.0	263	
Hovedsak. negativ	24.2	43.3	32.5	100.0	8	
Både pos. og neg.	25.2	71.1	3.7	100.0	198	
Hovedsak. positiv	18.7	77.2	4.0	100.0	658	

SSB REISE FERIE 3 2011 Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Opphold i Norge					I alt	Tallet på personer som svarte
	Lette- re	Som i dag	Vansk- elige- re	Vet ikke			
	Alle	6.0	45.6	44.3	4.1		
Har ikke kontakt	4.1	39.4	54.3	2.1	100.0	263	
Hovedsak. negativ	.	11.2	88.8	.	100.0	8	
Både pos. og neg.	4.2	35.4	55.9	4.5	100.0	199	
Hovedsak. positiv	7.4	51.7	36.1	4.8	100.0	660	

SSB REISE FERIE 3 2011 Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Antall arenaer med kontakt til innvandrere				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere		
	Alle	23.4	36.2	24.1		
Har ikke kontakt	100.0	.	.	.	100.0	264
Hovedsak. negativ	.	66.1	19.4	14.5	100.0	8
Både pos. og neg.	.	41.6	36.5	21.9	100.0	199
Hovedsak. positiv	.	48.8	30.1	21.1	100.0	661

SSB REISE FERIE 3 2011 Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Kontakt med hvor mange innvandrere?							I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke kontak- kt	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke			
	Alle	23.4	3.3	24.8	26.1	21.4	0.9		
Har ikke kontakt	100.0	100.0	264	
Hovedsak. negativ	.	.	22.9	35.4	41.8	.	100.0	8	
Både pos. og neg.	.	3.0	27.8	34.9	32.3	1.9	100.0	199	
Hovedsak. positiv	.	4.8	33.9	33.9	26.5	1.0	100.0	661	

SSB REISE FERIE 3 2011 Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Hvor ofte kontakt med innvandrere?						I alt	Tallet på personer som svarte
	Har ikke kontak- kt	Sjeld- nere enn måned- lig	Måned- lig	Ukent- lig	Daglig			
	Alle	23.5	4.4	11.4	29.4	31.4		
Har ikke kontakt	100.0	100.0	264	
Hovedsak. negativ	.	9.7	14.5	32.1	43.8	100.0	8	
Både pos. og neg.	.	6.3	9.1	36.1	48.5	100.0	199	
Hovedsak. positiv	.	5.5	16.6	39.1	38.8	100.0	659	

SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Personlig erfaring med innvandrerkontakt	Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	70.0	9.0	16.8	4.2	100.0	1128
....						
Har ikke kontakt	56.4	13.0	25.2	5.4	100.0	262
Hovedsak. negativ	25.7	11.2	63.1	.	100.0	8
Både pos. og neg.	70.3	5.0	19.3	5.4	100.0	199
Hovedsak. positiv	75.9	8.6	12.0	3.5	100.0	659
SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Før/etter terroren 22. juli 2011	Innvandrere flest gjør en nyttig innsats i norsk arbeidsliv.				I alt	Tallet på personer som svarte
Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	74.6	11.4	13.2	0.8	100.0	1135
....						
Før	72.5	12.2	14.3	1.0	100.0	945
Etter	84.8	7.3	7.9	.	100.0	190
SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Før/etter terroren 22. juli 2011	Innvandrere flest misbruker de sosiale velferdsordningene.				I alt	Tallet på personer som svarte
Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	35.2	13.9	48.7	2.3	100.0	1136
....						
Før	36.1	14.1	47.2	2.5	100.0	946
Etter	30.4	12.6	56.1	0.9	100.0	190
SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Før/etter terroren 22. juli 2011	Innvandrere flest beriker det kulturelle livet i Norge.				I alt	Tallet på personer som svarte
Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	73.9	9.2	15.2	1.6	100.0	1137
....						
Før	72.4	9.6	16.1	1.9	100.0	947
Etter	81.6	6.9	11.0	0.5	100.0	190
SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Før/etter terroren 22. juli 2011	Innvandrere flest er en kilde til utrygghet i samfunnet.				I alt	Tallet på personer som svarte
Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	35.8	11.3	51.7	1.1	100.0	1136
....						
Før	38.8	12.0	48.1	1.1	100.0	947
Etter	21.0	7.7	69.9	1.4	100.0	189
SSB REISE FERIE 3 2011 ----- Før/etter terroren 22. juli 2011	Alle innv. i Norge bør ha samme mulighet til arb. som nordmenn.				I alt	Tallet på personer som svarte
Enig	Både og	Uenig	Vet ikke			
Alle	87.9	3.3	8.1	0.7	100.0	1135
....						
Før	87.3	3.1	8.8	0.7	100.0	946
Etter	91.1	3.8	4.6	0.5	100.0	189

SSB REISE FERIE 3 2011 Før/etter terrorren 22. juli 2011	Innvandrere i Norge bør bestrebe seg på å bli så like nordmenn som mulig				I alt	Tallet på personer som svarte
	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke		
Alle	51.1	10.7	37.3	1.0	100.0	1134
....						
Før	51.9	11.0	36.0	1.1	100.0	945
Etter	47.3	8.8	43.5	0.5	100.0	189

SSB REISE FERIE 3 2011 Før/etter terrorren 22. juli 2011	Ubehagelig med innvandrere som hjemmehjelp?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	6.7	92.0	1.3	100.0	1136
....					
Før	7.2	91.5	1.3	100.0	947
Etter	4.0	94.4	1.7	100.0	189

SSB REISE FERIE 3 2011 Før/etter terrorren 22. juli 2011	Ubehagelig med innvandrere som nabo?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	5.7	91.9	2.4	100.0	1136
....					
Før	5.7	91.9	2.5	100.0	947
Etter	6.0	92.0	2.0	100.0	189

SSB REISE FERIE 3 2011 Før/etter terrorren 22. juli 2011	Ubehagelig med innvandrere som svigersønn/-datter?			I alt	Tallet på personer som svarte
	Ja	Nei	Vet ikke		
Alle	25.4	70.0	4.6	100.0	1132
....					
Før	26.0	69.1	4.9	100.0	943
Etter	22.4	74.5	3.0	100.0	189

SSB REISE FERIE 3 2011 Før/etter terrorren 22. juli 2011	Opphold i Norge				I alt	Tallet på personer som svarte
	Lette- re	Som i dag	Vansk- elige- re	Vet ikke		
Alle	6.0	45.4	44.2	4.4	100.0	1135
....						
Før	6.5	44.9	44.1	4.5	100.0	946
Etter	3.8	48.2	44.2	3.8	100.0	189

SSB REISE FERIE 3 2011 Før/etter terrorren 22. juli 2011	Antall arenaer med kontakt til innvandrere				I alt	Tallet på personer som svarte
	Ingen	En	To	Tre eller flere		
Alle	23.4	36.2	24.2	16.3	100.0	1134
....						
Før	23.9	35.9	23.9	16.3	100.0	945
Etter	20.7	37.8	25.2	16.3	100.0	189

SSB REISE FERIE 3 2011		Kontakt med hvor mange innvandrere?						Tallet på personer som svarte	
Før/etter terrorren 22. juli 2011		Har ikke kontakt	En	To til fire	Fem til ti	Flere enn 10	Vet ikke		I alt
Alle		23.4	3.3	24.8	26.1	21.5	0.9	100.0	1133
....									
Før		24.0	3.3	24.5	25.1	22.1	1.1	100.0	944
Etter		20.7	3.7	26.2	31.3	18.1	.	100.0	189

SSB REISE FERIE 3 2011		Hvor ofte kontakt med innvandrere?						Tallet på personer som svarte
Før/etter terrorren 22. juli 2011		Har ikke kontakt	Sjeldnere enn månedlig	Månedlig	Ukentlig	Daglig	I alt	
Alle		23.4	4.4	11.3	29.4	31.5	100.0	1132
....								
Før		24.0	4.6	11.1	29.6	30.7	100.0	943
Etter		20.7	3.1	12.3	28.6	35.3	100.0	189

SSB REISE FERIE 3 2011		Personlig erfaring med innvandrerkontakt					Tallet på personer som svarte
Før/etter terrorren 22. juli 2011		Har ikke kontakt	Hovedsak. negativ	Både pos. og neg.	Hovedsak. positiv	I alt	
Alle		23.4	0.7	17.7	58.2	100.0	1132
....							
Før		24.0	0.8	17.7	57.6	100.0	943
Etter		20.7	0.5	17.6	61.2	100.0	189

SSB REISE FERIE 3 2011		Arbeidsinnvandring fra utenom Norden bidrar positivt til norsk økonomi				Tallet på personer som svarte	
Før/etter terrorren 22. juli 2011		Enig	Både og Uenig	Vet ikke	I alt		
Alle		69.7	9.1	16.7	4.5	100.0	1133
....							
Før		69.1	9.1	16.9	4.9	100.0	945
Etter		72.7	8.8	15.9	2.5	100.0	188

Vedlegg C: Valgundersøkelsene 2001, 2005 og 2009 om holdninger til innvandrere og innvandring

Tabell 1A. Holdning til fire påstander om innvandrere og innvandring, 2001, 2005 og 2009. Prosent

År	Alle	Helt enig	Nokså enig	Både og	Nokså uenig	Helt uenig	Vet ikke	Tallet på personer som svarte
(a) "Innvandring utgjør en alvorlig trussel mot vår nasjonale egenart"								
2001	100	15	18	5	25	36	1	2 052
2005	100	17	22	4	27	30	0	2 012
2009	100	20	21	6	31	22	0	1 782
(b) "I dårlige tider bør vi først og fremst sørge for arbeid til nordmenn"								
2001	100	28	21	4	26	20	1	2 052
2005	100	29	26	3	26	16	0	2 012
2009	100	26	26	4	27	16	1	1 782
(c) "Flyktninger og innvandrere bør ha samme rett til sosialhjelp som nordmenn, selv om de ikke er norske statsborgere"								
2001	100	28	30	5	21	14	2	2 052
2005	100	25	32	3	23	16	1	2 012
2009	100	19	29	5	25	20	2	1 782
(d) "Hvis innvandrere uten norsk statsborgerskap begår en kriminell handling, skal de utvises"								
2005	100	62	23	3	8	3	1	2 012
2009	100	62	25	3	7	3	2	1 782

Kilde: Valgundersøkelsene (Aardal mfl. 2003, 2007; Berglund mfl. 2011).

Tabell 2A. "Så er det spørsmålet om norsk innvandringspolitikk. Verdien 0 på skalaen gir uttrykk for standpunktet at vi bør gjøre det lettere for innvandrere å få adgang til Norge, mens verdien 10 uttrykker den oppfatning at antall innvandrere til Norge bør begrenses enda sterkere enn i dag. Hvor vil du plassere deg på denne skalaen?" 2001, 2005 og 2009. Prosent

År	Alle	Lettere (0-1)	(2-3)	(4-6)	(7-8)	Begrenses sterkere (9-10)	Vet ikke	Tallet på personer som svarte
2001	100	3	10	38	27	21	1	2 052
2005	100	3	9	37	27	24	0	2 012
2009	100	2	7	32	30	30	1	1 782

Kilde: Valgundersøkelsene (Aardal mfl. 2003, 2007; Berglund mfl. 2011).

Tabell 1B. Holdning til fire påstander om innvandrere og innvandring, 2001, 2005 og 2009. Helt og nokså enig/uenig slått sammen. Prosent

År	Alle	Enig	Både og	Uenig	Vet ikke	Tallet på personer som svarte
(a) "Innvandring utgjør en alvorlig trussel mot vår nasjonale egenart."						
2001	100	33	5	61	1	2 052
2005	100	39	4	57	0	2 012
2009	100	41	6	53	0	1 782
(b) "I dårlige tider bør vi først og fremst sørge for arbeid til nordmenn."						
2001	100	49	4	46	1	2 052
2005	100	55	3	42	0	2 012
2009	100	52	4	43	1	1 782
(c) "Flyktninger og innvandrere bør ha samme rett til sosialhjelp som nordmenn, selv om de ikke er norske statsborgere."						
2001	100	58	5	35	2	2 052
2005	100	57	3	39	1	2 012
2009	100	48	5	45	2	1 782
(d) "Hvis innvandrere uten norsk statsborgerskap begår en kriminell handling, skal de utvises."						
2005	100	85	3	11	1	2 012
2009	100	87	3	10	2	1 782

Kilde: Valgundersøkelsene (Aardal mfl. 2003, 2007; Berglund mfl. 2011).

Tabell 2B. "Så er det spørsmålet om norsk innvandringspolitikk. Verdien 0 på skalaen gir uttrykk for standpunktet at vi bør gjøre det lettere for innvandrere å få adgang til Norge, mens verdien 10 uttrykker den oppfatning at antall innvandrere til Norge bør begrenses enda sterkere enn i dag. Hvor vil du plassere deg på denne skalaen?" 2001, 2005 og 2009. Forenklet presentasjon. Prosent

År	Alle	Lettere (0-3)	(4-6)	Begrenses sterkere (7- 10)	Vet ikke	Tallet på personer som svarte
2001	100	13	38	48	1	2 052
2005	100	12	37	51	0	2 012
2009	100	9	32	60	2	1 782

Kilde: Valgundersøkelsene (Aardal mfl. 2003, 2007; Berglund mfl. 2011).

Tabellregister

2.1. Frafallprosent etter år, 2002-2011	7
2.2. Fordeling av kjønn, alder, landsdel og utdanningsnivå (per oktober 2010) i undersøkelsens bruttoutvalg, nettoutvalg og frafall, samt tilsvarende veide fordelinger i nettoutvalget. 2011. Prosent	8
3.1. Holdning til seks påstander om innvandrere, 2002-2011. Prosent	11
3.2. Svar på tre spørsmål om eget forhold til innvandrere, 2002-2011. Prosent.....	12
3.3. Holdning til flyktningers adgang til Norge, 2002-2011. Prosent	13
3.4a. Kontakt med innvandrere som bor i Norge, andel med kontakt. 2002-2011. Prosent .	14
3.4b. Kontakt med innvandrere som bor i Norge, ulike arenaer, 2002-2011. Prosent.....	14
3.4c. Kontakt med innvandrere som bor i Norge, antall arenaer, 2002-2011. Prosent.....	15
3.4d. Kontakt med innvandrere som bor i Norge, antall personer, 2003-2011. Prosent.....	15
3.4e. Kontakt med innvandrere som bor i Norge, hyppighet, 2003-2011. Prosent	15
3.4f. Kontakt med innvandrere som bor i Norge, personlig erfaring, 2003-2011. Prosent...	15
3.5. Holdning til arbeidsinnvandring fra land utenom Norden, 2009-2011. Prosent.....	17
4.1. Holdning til sju utsagn om innvandrere og innvandringspolitikk, 2010-2011. Gjennomsnitt på skala ¹ (\bar{x}) og t-test for om forskjellen mellom holdningene etter intervjuår er statistisk signifikant. Veide verdier. ² Standardfeil i parentes	19
4.2. Svar på tre spørsmål om eget forhold til innvandrere, 2010-2011. Kji-kvadrattest for om forskjellen mellom holdningene etter intervjuår er statistisk signifikant ¹ (DF=1). Veide verdier ²	20
5.1. "Hvor godt eller dårlig passer følgende påstand med din oppfatning? Vi bør ikke slippe inn flere innvandrere i Norge", 2005-2010. Prosent	23
Vedlegg	
1A. Holdning til fire påstander om innvandrere og innvandring, 2001, 2005 og 2009. Prosent	73
2A. "Så er det spørsmålet om norsk innvandringspolitikk. Verdien 0 på skalaen gir uttrykk for standpunktet at vi bør gjøre det lettere for innvandrere å få adgang til Norge, mens verdien 10 uttrykker den oppfatning at antall innvandrere til Norge bør begrenses enda sterkere enn i dag. Hvor vil du plassere deg på denne skalaen?" 2001, 2005 og 2009. Prosent	73
1B. Holdning til fire påstander om innvandrere og innvandring, 2001, 2005 og 2009. Helt og nokså enig/uenig slått sammen. Prosent	73
2B. "Så er det spørsmålet om norsk innvandringspolitikk. Verdien 0 på skalaen gir uttrykk for standpunktet at vi bør gjøre det lettere for innvandrere å få adgang til Norge, mens verdien 10 uttrykker den oppfatning at antall innvandrere til Norge bør begrenses enda sterkere enn i dag. Hvor vil du plassere deg på denne skalaen?" 2001, 2005 og 2009. Forenklet presentasjon. Prosent.....	73